Deniz Gezgin

YerKuşAğı*

*SEL

2. BASKI

YERKUŞAĞI*

DENİZ GEZGİN, 1981'de İstanbul'da doğdu. Ege Üniversitesi Protohistorya ve Önasya Arkeolojisi bölümünü bitirdi. İlk romanı *Ahraz*'ın (2012) yanı sıra *Bitki Mitosları* (2007), *Hayvan Mitosları* (2007), *Su Mitosları* (2009) adlı araştırma kitapları vardır.

*SEL YAYINCILIK / ROMAN

*SEL YAYINCILIK
Kuloğlu Mahallesi, Turnacıbaşı Caddesi,
No: 17, 34433, Beyoğlu / İstanbul
Tel. (0212) 516 96 85

http://www.selyayincilik.com
E-mail: halklailiskiler@selyayincilik.com

SATIŞ - DAĞITIM:
Çatalçeşme Sokak, No: 19, Giriş Kat
Cağaloğlu - İstanbul
E-mail: siparis@selyayincilik.com
Tel. (0212) 522 96 72 Faks: (0212) 516 97 26

*SEL YAYINCILIK: 865
ISBN 978-975-570-875-1

YERKUŞAĞI
Deniz Gezgin
Roman

© Deniz Gezgin, 2017
© Sel Yayıncılık, 2017

Genel Yayın Yönetmeni: İrfan Sancı
Editör: Selahattin Özpalabıyıklar
Kapak tasarım ve teknik hazırlık: Gülay Tunç

Birinci Baskı: Haziran, 2017
İkinci Baskı: Aralık, 2018

Baskı ve Cilt: Yaylacık Matbaası
Fatih Sanayi Sitesi, 12/197-203
Topkapı-İstanbul, 567 80 03

Sertifika No: 11931

Deniz Gezgin

YerKuşAğı

Roman

Toynakları kuru yapraklar kadar yüksüz hayvan, tuza yürüyor. Gözleri aslında yüzü, güneş bir dağdan doğup diğerinden batıncaya kadar ışıkla sürmeli, ışığın içi derin bir boşluk, neye baksa kıpır kıpır, karanlık bir su gibi üzeri yaprak kaplı. Çocuklar kenarlarından tutunup içeri seslenince, yapraklar uçuşup kaçışır, ses boşluktan aşağıya yuvarlanıp tortop bir dünya olur döner. İçinde ne var? Zamanı çıkarınca geriye kalan her şey. Bir hayvanın gözünden yanıt veren dünya bazı çocukları korkutup kaçırır, bazısı ateşlenip yatağa düşer, hasta çocuğun derisinde açan çiçekler solar, iz bırakırsa çiçek bozuğu derler. Çiçekten kurtulamayanın büyüdükçe çocukluğu geri teper, illeti bir tür yanıktır: Karanlıkta uyanan gece yanığı, etini dişleyen cehennemin gül kemeri. Geceyi cana batıran bu eski sancı, vaktidir, der, sırtına yük olduğun hayvanın göz kenarlarına tutunup içeri seslenmenin.

Çıngıraklı adımlarıyla göğü fersah fersah kat eden kokusunu rüzgâra, kumaşını bulutlara asarak yükseliyor, derisini bir bir soyunuyordu. Yerin dibinde sanılana çıkıyordu hiçbir şeysiz. Dilini, tortusunu, ağrısını, ahını, alaca tüylerinin arasında yer etmişleri dökerek hafifliyor, bakışı puslanıyordu. Bunca yüksekten göreceği yoktu. Felekten aşınca ışığı altına alıp sonrayı da geçti. Zaman kanadından kopan tüydü, döne savrula yitti. Varacağı yer tüm tohumların döküldüğü bir gök yeri, insanın altında aradığı cehennem. Ne ateşten kapılar, ne yabalı zebanilerce karşılanacak, hikâye edilmişlerin olmadığı arı bir gök suyuna varacak.

Soysuz, cinssiz, esrik bir unutuşla konacağını anladı. Gök suyunun yanı başında bir dişbudak dalındaydı. Bir çığlık ki durduramayacağı, bağrını yürüyüp taştı. Yalın yapıldak ses, içinde başkasını türeten, çekirdeğin acı suyu gibi yabana şifa olacak yem. Ses dişbudağın henüz patlamış tomurcuklarına konunca kızarmış uçlu çiçekler tel tel uzadı, dallarda çığlık çığlık çiçek. Dişbudağın dolambaçlı gövdesi kanatlı ziyaretçisinin sesiyle terledi, karasuyu zerrelerce dağıldı. Dalına konan sesine yabancı, nefesi tükeninceye dek her dala bir çiçek astı, böylesi bir cıvıltı civarda ne kadar tüy varsa çağırıp topladı, dişbudağın teriyle birbirine yapışan bu tüylü örtü, altında bir can saklıyordu.
Bu yere uzaklardan, adını, yönünü hatırlayamayacağı kadar uzaklardan, kök kokularına tutuna tutuna vardı. Bedeni tır-

panlanmış, sesi kelimelerle örtülmüştü. Günler gecelerce yabanıl çığlıklarla haykırdığıydı, kayaların keskin yüzlerine çarpan, suların oyuğuna biriken, dağların yuvarladığı, bulutların sarmaladığı sesler. Duyarın yüzünü buruşturan, tarihöncesinde tadılmış bir acı yemiş sanki. Sesini kıpır kıpır taşıran ateş, o yemişin ağacını, kök saldığı bahçeyi, ağza bulaşan tadı çağırıp pençeleriyle açtığı bir çukurda birikti.

Başındaki güruh sesi inkâr etti, sözü iftirayla çevirip evden eve, kapıdan eşiğe mühürleyerek, ağzına ilaçlı bir bez tıktı. Hastalık tuttu, dilini sardı dediler, birer eldiven giyip onu çukura ittiler. Kırk gün kırk gece tepesinde soluk mavi bir ışık yandı. Tıpkı sofradaki av kuşu gibi bembeyaz bir örtü üstünde, tüyleri yolunmuş, kıpırtısızdı.

Dalga dalga elektrik, sıçrata sıçrata onu kuşlara kattı. Her sıçrayışta bir dal "çıt" kırıldı, yukarı, daha yukarı, derken göğün en koyu katında. Ne çok yıldız, ışıksa işte kıpır kıpır, sadece bulut hışırtısı, her şeyin içine genişçe sığdığı tik-taksız, numarasız zaman. Asılı kaldığı gök yeri burası, ışıkta buhar olup konduğu.
Yerden göğe, ot kökünden yıldız köşelerine yol alışını kim görecek. Kapıları, çitleri, zift yüzlü betonu aşıp kara dikenli toprağa kavuştuğunu, orada ten kılıfından bir koku gibi uçtuğunu ve göğün tepesindeki dişbudak dalına kendini astığını. Birileri mezarını kazarken, o dişbudağın dalında olgunlaşıp nemli bir toprak örtüsüne düşecekti.
Düştü.
Göğsü karasuların ritmiyle inip çıkan kim?
Kaç zamandır bu yabanda derisi toprağa kaynayıncaya yok olan, şimdi tüy hafifliğinde bir uyku kuşanıp var. Soluk alıp

verdikçe genişleyen oylumu, kanadı ısırılmış bir kuşa yuva. Yaralı kuşun petrole bulanmış, yapış yapış tüyleri az evvel içeri dolan dişbudak kokulu havayla tel tel. Birinin uyanışı, diğerinin uçuşu, dirilenle kanatlanan, öksenin meşeye tutunuşu gibi kendiliğinden.

Ayağını bastığı yerin yüzü ne kadar yeniyse altı da o kadar eski. Bu yüzden sesler de çağıl çağıl. Burada yalnızca bir koku sanki, mayalanıp kabaran şeylerin kokusu. Safi iç olarak geziniyor, bir iç fazla yumuşak, ıslak ve dokunmaya çekimli olduğundan kabuğuna doğru yol alıyor. O dalda asılıyken yüzülü derisi dişbudağın teriyle gevşemiş, bir yarayı örtüp de saklamış.

Güneş tepeye varıncaya değin içliğinden gıdıklana gıdıklana yürüdü. Tam usanıp da durduğu yerde, derisini nefes alıp verirken buldu.
İçinde sanki isli bacalardan düşmüş bir varlık, yoksa karabasanlar ormanlarda terk edilmiş derilere yuva mı yapmakta?
Kara, kapkara bir kuş, yarasına kabuk ararken bir insanın derisine sokulmuş.

Ölümün nefes alıp verdiği yer mi burası?
Kara kuş da yapabilseydi onun gibi teleğinden herhangi bir dala asardı kendini, yenmişliğinden mahcup, uçuşsuz aldığı mesafeden bitkindi.
Öncesinde göğsünün içinde saydam bir yürek taşıdığını, yele şimşeğe o yüreğin taştığını, tüm yaban kuşlar gibi çiy damlalarıyla fısıldaştığını kim der. Gözlerinin milyonlarca yıl kırpılmış gölgesi, bakışının çevrildiği yere bulaşacak gibi. Taşıdığı bu ağırlık ve onu taşıyan, rüyaların hafifliğinden öylesine uzak,

gagası kelimelerden pütür pütür, hiç hayata dahil olmayan ne çok şeye dünyanın içinde, tanık olmuş. Karın boşluğundaki yudum kadar cıva, yürümekle ine çıka başını döndürmüş, ayağını bir boşluğa basmıştı, uzun bir uykuya kıvrılacağı av bıçağıyla yüzülmüş bir deriye.

Üstüne eğilen çıtırtıyla günler sonra gözleri açıldı kuşun. Nefes alıyordu, çok çok önceden bildiği, suların, yıldızların havasından. Gagasını uzattı, başında bekleyen gölgeyi duydu, kımıldanınca kanadını bildi, sıçrayınca karnındaki cıva ağzından fırlayıp gitti. Bir pürçük göğsüne, acısı uçmuş eksik kanadına baktı, bir de başındaki gölgeye. Anladı ki o gölgenin derisindeydi, telaşla çırpınıp çıkmaya kanatlanacakken gölgenin tam ayakucuna yuvarlandı. Uçamayışını unutmuştu, uçmayı asla.

Boşluğunda yuvalamış bir kuş, bırakıp gitse olmaz, onu yerinden edip derisini kuşansa yine olmaz. Etrafına bakabilse, iç içe geçen ne çok, görecek. Birbirine yer yuva açan, yoktan var olan. Bildiği göreceğini kesiyor. Ne kendinden ne de eksilmiş kuştan geçebiliyor. Dışbudakta asılıyken canından olduğunu sanmıştı, daldan düşer düşmez derisinin altında bir can buldu, ölüm bilgisi hayatınkiyle yer değişmişti. Biri yerde olacağına göğe tırmanmış, öteki gökte uçacağına yere saplanmış. İki küçük yersiz beden, başka biçimde yaralı ve bir arada. Kuşun gelip derisine yerleşmesi, onun varlığını yoklaştırmıyor. O da kuşu yerinden etmez, edemez. Önce derisini üstüne geçirip sonra da kuşu kucaklasa olacak.

Ancak el yordamıyla içini dışına, kuşu da koynuna sokuverdi.
Pişş! Pişş! Piş! Pişş! Pişş! Piş!
Kuşun gagasında atan yüreği yüreğine yaslı.

Onu kulağındaki fısıltıya uydurarak sallıyor, sallanıyor. Bildiği, sallanmanın sağaltıcı gücü, karnındaki dalgalanmayla birlikte gidip gelmenin anlama açılan bir hava boşluğu var.
Pişş! Pişş! Piş! Pişş! Pişş! Piş!
Kuru ve yaş yapraklar, kışş, kışş, kış! kışş, kışş, kış!
Yıldızlar siss, iss, siss, iss!
Ağaçların yarasında donan reçineler, yosun örtü, salyangoz kabukları, gece kelebekleri, börtü böcek, saklı gizlisiyle, buğusundan iğnesine, bütün yaban dile gelmiş, kara kuşun yüreğine üflüyor...
Ve gece kuşları.
Koca gözleriyle yıkıntılara tüneyenler.
Uyu ki uyan!
Uyu ki uyan!
Uyu ki uyan!
Dişbudaktandüşen, derisini giyinmiş, ıslak bir iç olmaktan çıkmıştı. Kucağındaki yürek atışları yabanınkiyle bir artık, kuşunki, dışındaki ama ya içindeki.
Uykuda olmadığı açık, rüyaları kuşatıldığı için uyanık, ilaçlarla uyutulup üzeri örtüldüğü için.

Olup biten bir başka canlının hayatı sanki.
Göğün dişbudağına kendini asıp bu yere düştüğünden beri korkuyu unuttu. Ona korkması öğretilen ne varsa içinde, korkunun ta dışında. Kat kat örtülerin altında titrediği, soğuk terler döktüğü geceler, demek başka bir şeyin koyusuydu.
Gece her yerde, karanlığın sesi hiçbir şeyce bastırılmadan içine sokuluyor. Kapanıp açılan solungaçlar, suyu dalgalandıran yüzgeçler, kökleri eşeleyen tırnaklar, tüm biçimler ve biçimsizler.

Gece ağaçlı göğü terk ederken, dallardan, kovuklardan, her sesten bir cıvıltı, etekleri uçuşan bir orman cini gibi etrafı dolaşmaya çıkıyor. Kucağındaki kara kuşla nerede olduğunu bilmeden sabaha dek sallanıp duracak. Karanlığın çilesini ilmeğinden tutup söken, o her neyse, sabahı gerçekleştirecek.

Sırtı dev bir ağaç gövdesine, başı onun yosun örtüsüne yaslı, ömrünün, doğrusu ölümünün en derin uykusunu uyudu.
Bir tutam dal, ucunda tüten dumanıyla burnunun dibinden bir o yana bir bu yana yanarak geçerken, saldığı koku, uykudakinin içini dolaşıp soluğunu açtı. Kulağında çıngıl çıngıl ziller, saçlarının arasından geçen sapsarı bir esinti, dönen gördükleri mi yoksa başı mı bilemiyor. Rüyaya dalar gibi gerçeğe uyanıyor.
Karşısında bir çift kara göz, sanki bir sarmaşığın gözleri, koyu yeşil yapraklı, dikenli ve mayhoş meyveli bir yabaninin. Omuzuna dokunup ona seslendi.
"Ye bunu, şifadır."
Sıcak bir yosun değdi tenine, kara orman ağaçlarınınki gibi uçsuz bucaksız kökleriyle. O ağaçlar, ilksel yosunlardan olmadı mı?
Sarmaşığın avucunda minik üç beyaz yemiş, önünde serili. Bu kez olsun bildiğinden saparak bir dürtüyle ellerini unuttu. Bir hayvan gibi, yemişlere ağzıyla uzandı, üçünden birini yuvarlayıp diline aldı. Küçücük yemişten bir ağız dolusu su patladı, tadı acı mı acı. Zillerin ezgisi, yaş yüzeylerin kokusu tuttu Dişbudaktandüşen'i. Dili uyuştu, gördüğü berraklaştı.

Sarmaşığın eli kolu etlendi, kara gözleri ışıltılı bir yüze yerleşti. Uçları otlarla bağlı incecik saç örgüleri gümüş pırıltılıydı. Onu baştan ayağa süzecek oldu, yere basan bir çift toynak gördü.

Tuhaf, karşısındaki ihtiyar değil genç değil, kadın değil adam değil, insan değil bitki değil, toynaklı ama hayvan da değildi. O daha şaşkınlığını atamadan bir yaprak munçağı bacaklarına sürtünüp karşısına geçti. Dişbudaktandüşen, hazır dili uyuşukken son iki yemişi de uzanıp yuttu, neden sonra kucağındaki kara kuşu, yemişlerin yerine, sarmaşığın avucuna bıraktı. Dilindeki acılık lime lime dağılırken dizlerinin üzerine çömelip munçakla bir hizaya geldi. Hayvanın geniş gözbebekleri yüzünü zıplaya zıplaya gezindi, ıslak burnu ondaki dişbudak kokusunu duyup derisinin kıvrımlarında dolaştı. Birbirlerine az daha yanaşıp her adımda durup koklaşarak, bakışarak sonunda ağız ağıza verdiler. Mırıltıyla başladıkları, bağırtıyla aralarındakini çözüp atmıştı.

Bir garip neşe, seslerle saçılıyor, meşe yapraklarının üzerinde çıtırdayıp toprakta yuvarlanıyordu. İçinde büyüyen oyun iştahı, ağzına dolup dolup gülmelere açılan, kıkır kıkır yer hâli. Dilindeki uyuşukluk geçinceye değin yün yumak, toz toprak, munçakla sarmaş dolaş. Sedyelerde, sofralarda, av partilerinde sustuğu ne kadar ses varsa şimdi göğsünde kıpır kıpır.

Bu defa başı şaşkınlıktan, buluşmaktan, sevinçten, hatırlayıştan dönüyor.

Yapraklar pırlayarak güneşi çakıp söndürüyor, çok zamandır ilk kez göğün ışığı gözünü alıyordu.

Her şey çoktan olacağına varmış gibi.

Göğüyle, yeriyle, kabaran kokuları, buruk tadı ve uçuşan sesleriyle bu düşüp yuvarlandığı hem tanıdık hem ilk. İyice bir yok oluş bu, yok yere.

Yüzü gözü salyalı, nihayet yüreğiyle dışı bir atıyorken orada yalnız olmadığını hatırladı. Başını çevirince az ötede kara kuşu gördü; gözleri açılmış, uyanık, hâlâ sarmaşığın avucun-

da, kulağı onda. Dinlediği bir tür sessizlik, ne bir çıtırtı kalmış geride ne de fısıltı, ziller dahi susmuştu. Sesi hâlâ hareketle düşünüyordu, zamanı düşündüğü gibi. Işık kıpırdayan şeylerin nabzını yoklayarak çekiliyor, başka bir mevsimin pusu yanaşıyordu. Zaman yerine göre akıyor demek, dilindeki uyuşukluk çözülünce ilk düşündüğü yine o. Yoksa niye yanında göremesin az önce oynaştığı hayvanı, yok işte, göremiyor munçağı. Çağlayan neşelerinden oyulmuş dağınık boşluk, kabarmış toprakta işli.

Suda yaşayan canlılar ve ilk karaya çıkanlar bütün kemikleriyle duyarlar. Titreşimler içlerindeki sıvıda yayılarak geniş halkalara dönüşür. Dilindeki uyuşukluk geçince kendi sesini benzer genişlikte bir halka gibi duydu fakat bu zamanın boynundaydı. Etrafına bir de böyleyken baktı, yer yer çöreklenmiş yokluğu fark etti, dip dibe, ne çok.

Bir ses uzanıp onu yanına aldı.
"Gel bir dağa tırmanalım ha! Tuza varıp sizi şu yükten kurtaralım."

Yarı sarmaşık yarı toynaklı bu varlığın yuvarlanıp kıvrılan sesine tutundu; çizmesi, kırması imkânsız. Bundan böyle o nereye dese peşinden gider.
Kemiğinden duyduğuna inandı bir kere, iç suyunda dalgalanarı parmak uçlarından başlayarak işitti.
İşte yine uzanıp kıvrılarak yanaşan o ses:
"Bana Hagrin de ha," dedi. "Bu kara kuş da Şuri."
Hagrin ve Şuri, koyu yaş bir dönence.

"Ya sen dişbudaktan düşen, hele nasıl çağırılır, ne duyulursun?"

Bu soruyla karnından bir an sesler uçuştu, oracıkta yükselemeden söndü, iç hoplaması gibi bir şeydi. Bu birine ismini sormaktan çok başka, hem de her şeyi sesiyle çağırdı diye yaftalanmış, sesi boğulmuş birine. Bir şeye bakınca duyduğun, gözlerini yumup da onu yine gördüğünde uçup giderse... duyulmayan, sesi görülmeyen nasıl çağrılsın?

"Bir ismim vardıysa da hatırlamıyorum," dedi. "Doğrusu hiç çağrılmadığım." İnsanı ve evcil hayvanları kendi varlığına en çok yaklaştıracak şey ismini unutmaktır ki çağrıldığını duyabilsin. Çağrılmanın sonsuzca sesine karşın bir isimle anılmak alıkonulmaktır. İnsanın ağırlığı, yere var gücüyle basması hep bundan.

Hagrin boğumlu bacaklarıyla yürürken ziller adımlarıyla birlikte çınlıyordu. Bir sazlığın içinden geçiyorlardı, Hagrin'in kolları yolu açıyor, zilleri yönü çiziyordu. Beklemiş su kokusu vardı havada. Hagrin bir an durdu, ardına dönüp duru bir sesle Dişbudaktandüşen'i çağırdı "Moy!" diye, sular akmaya koyuldu. Sazlar boyu yankılandı sesi Hagrin'in, "Moy... Oy... Moy..." Otların, polenlerin, su halkalarının yaydığı ses döndü dolaştı, Moy'u buldu. Çayırda yuvarlanıp dolaştığı munçak, ayaklarının dibinde tüyleri kabarmış beliriverdi yine.
"Ayyy Ciceee!" diye sevinçle çağırıp uzanıp ağzından öptü munçağı Moy.
Moy, onca zaman Moy'luğundan habersiz aslında hep Moy'du, bundan böyle duyulacak, gözünü yumana da görünecekti, kendi kendine bile.

Hagrin, Şuri, Moy ve Cice, peşlerindekilerle sazların içinden zilli nefesli yürüyüp çıktılar. Yamacı beline kadar tırmanıp parlayan kayaların eğimine vardılar. Hagrin, uzun mu uzun saç örgülerini bir eliyle dolayıp başının tepesine toplarken kayalardan birinin yanına çömeldi, Şuri'yi oracığa bıraktı. Tuzla kaplı kayalar güneşi yıldızlara çevirip etrafa saçıyordu. Moy'un gözleri kamaştı, gündüz mü gece mi belli değil. Zamanın halkası boynundan çıkmış, ne iyi. Yerin ne çok yüzü var, çamuru, kumu, taşı, toprağı, şimdi de tuzu.

Hagrin de yer gibi bolluk içinde, kimselere benzemiyor. Moy'un geldiği yerde kimse gibi olmayanlara yaklaşılmaz, seslenilmezdi. Can almanın binbir türlü hâlinden biri. Biliyordu Moy, dişbudaktan düşmeseydi dünyanın yerinden göğüne her yerine işlemiş olmayanları görür de yok sayamaz, onlara seslenmeye kalkışırdı. Sonra yine kapatılır, ilaçlanır, aynı yere kendi ölüsünün üstüne bir daha gömülürdü.
Eğer son denilen şey zamana dahil, boyna geçirilmiş bir halka, çivili bir tasmaysa eni boyu kaç eder, insana biçileni sayı sayı. Buraya gelince, yokluğu son değil, sonra.

"Tuz gele tuz," dedi Hagrin. "İçinize sinen beşeri sökecek."

Şuri gagasını kayaya sürtüyor, tuz pırıltılı tanelere dağılıyordu. Yıldızlardan ürperince sabaha çıkmayı kim istemez. Tuz, Şuri'yi çözüyor, belli ki yarasına iyi geliyordu ama sesi hâlâ çıkmıyor. Isırılmışlığı da, sessizliği de bir başka.
"Hele hele, kursağını zift bağlamış kara kuşun," dedi Hagrin. "Ötüşe dönmek için zehri tükürmesi şart." Elini, ağzını büyüterek koca hareketlerle kayaya eğilip tuzu yaladı, sonra da yamaçtan aşağı tükürdü attı.

Kuşlar gördükleri her şeyin sesini de duyarlar. İnsanın duyamadığı seslerin kaydını kuşlar tutar. Tıpkı Moy'a doğuştan illet, gerçekte armağan olan duyu gibi.
"Gördüğünü duyan, duyduğunu gören kuşlar unutmaz."
Şuri, gürültüyü unutmazsa sesi hatırlayamayacak, varlığına duyduğu kuşkuyu ısırılırken onu eksiltenin ağzından kapmış.

Moy, Hagrin'in dizlerine tutunarak sordu: "Onu duyabilecek miyim, ötecek mi?" Heyecanı gözlerinde çakıyordu.
Hagrin iki yeşil eliyle Moy'u tutunduğu yerde örttü. "Bilemem."

Şuri'ye biraz dikkatle bakınca tüylerinin arasına gizlenmiş iki küçük kulağı olduğu görülür. Kelimeler kulak ister, ses hiçbir şey. Şuri söze bulaştığından beri sahip olduğu kulaklarının kemiğiyle duyuyor.
Bu demek ki sulardan, dalmaktan, uçmaktan, ötmekten geçmiş. Dünyada kalmak için dünyayla bir, tüyünü kemiğe değişmiş.

Hagrin ne söyledi gösterdiyse aynısını yaptı Moy. Bir buzulda yürürmüşçesine temkinli, dizlerini kırıp alçaldı, dilini uzatıp tuza bastı. Kaya tuzu önce dilini tuttu, hem öyle bir tutmak ki buza yapışmak gibi. Tat alacağını sanırken dilini tüm ağırlığıyla duydu. Canının acısına çıtı çıkmadı, bir gözü hep Şuri'de, unutacak mı, hatırlayacak mı, susacak mı hep, ötecek mi?
Onu ısrarla bir kuş oldurmaya çalışıyordu neden? Belki de eksik kanadında kendi diş izini gördüğünden.

Güneş geçip tam karşıya durunca, üstünde bulundukları tuzlak geçişsiz bir ışığa dönüştü. Işığın etkisiyle şeylerin önü ar-

kası silindi, boşluk oluştu. Hiçbir şey göremiyor, nereye bastığını bilmiyordu Moy, adımını atsa düşecek.

O kesif boşlukta bir kapı gıcırtısı işitildi, beyaz bir sofra örtüsü Moy'un tam önüne serildi. Ona bir türlü yutturamadıkları rengârenk boy boy haplar, nar bülbülleri işlenmiş kumaş peçeteler ve üstlerinde ışıldayan et bıçakları. Serum şişeleri, iğne uçları, şok cihazları, kablolar, bağlar. Baharat ve kan kokusu, yağ ve kan kokusu, el ve kan kokusu. "Şiişşt!"

Birden hatırladı, sesi çok çıktığı için oradaydı, soğukta ve bol ışıkta kalırsa düzeleceği söylenmişti. İyileşecek, burularak büyüyecekti, alacasız kalıncaya dek çivili tasmalar boğazını sıkacaktı.

Bir hastane yatağına bağlı büyütüldü Moy, çocukluğu baygın atlatarak, o güzelim çağı taşmadan usulca geçti.
Hasta çocuk, kafesteki kediden kan farkıyla odada, bulutlardan, savanlardan, yuvarlanmaktan alabildiğine uzak.
Orada hiçbir şey ona görünmezken başka yeni bir şey olmuştu, duyduklarını görüyordu Moy, renk renk. Onlar kollarında damar yolu açarken, Moy'un önünde geniş bir çayır. Kulaklarından ince hortumlar geçerken o yanağını bir ağacın kabuğuna yaslamış, ateşi seyrediyordu.

Ne yapıp edip renkleri seslerden ve hepsini Moy'dan sürdüler. Moy'un yıkılmış küçücük dünyasında sular hızla çekildi. Kahkahaları duydu, ağız şapırdatanların gürültüsüyle soldu, tüm o yüzler sırayla önünden geçti. Hayattan çözünürken apak kaldı Moy, bütün alaca tüylerini bir sedyede döktü. Birini aklında tutsaydı, tek birini.

"Bu kapıyı kim açtı? Çık dışarı çocuk. Bu odaya girmenin yasak olduğunu bilmiyor musun?"

Yeterince büyüyüp terbiye edilenlerin tasmaları ters çevrilir, sivri uçlar dışa döner. Herkesin çivisi ötekinin etini acıtır, yetiştiği yere kadar. Ama bu çok daha öncesiydi, yatırılışından, ilaçlardan, sofraya oturtuluşundan da önce, neredeyse ağzı memede.

"Sesin çıkmasın sakın! Bir daha sesin çıkmasın!"

Beyninde uğuldayan onca hayvanın sesiyle susabilir miydi Moy?
Korkudan iki eliyle ağzını sımsıkı örttü, aradaki boşluklardan öğürtüler çıkıyordu. Henüz konuşacak yaşta bile değilken içine dolan çığlıkların taşmasının önüne geçemezdi. O odada ilk kez bir geyik ve onun gövdesiz başında parlayan gözlerini görmüştü, tırnaklarıyla sehpalara tutunan donmuş tilkileri, parmak kadar kuşları, boyundan büyük yırtıcıları, babasının sesinden hemen önce bal gözlü karacayı. Hepsi öldürülmüş, içleri sökülmüş, dünyadaymışçasına süslenmiş, boynuzları, tırnakları törpülenmişti. Çürüyemediklerinden sesleri uçup da bir başka şeye karışmamış, ölmüş ama yok olmamışlardı.

Onları yatağından duydu Moy, peşlerinden merdivenleri inip uzun koridoru ışıksız, korkusuz geçti. Üzerinde beyaz, zebralarla bezeli bir pijama. Kapının koluna parmaklarının ucunda yükselmesiyle kendini içeride buldu.

"Bu çocuk pencereden de düşebilirdi," dedi hiddetle baba.
"Odayı nasıl kilitlemeden çıkarsın?" diye karşılık verdi anne.

Sesler zehir yüklü bir duman gibi Moy'un üst kattaki odasına yükseliyordu. Her gün, her gece aynı duman. Güç soluk alan bir çocuk olup çıkmıştı böylece Moy, poşetteki balık gibi.

Yanı başında bir hırıltı, delik deşik nefes borusu, elinin altında sıcacık bir yürek gitgide uzaklaşıyor, peki bu zaman hangi zaman?

"Moy, onu buraya nasıl getirdin?"

Hagrin'in sesi bu duyduğu, ışıktan göremiyor ama öyle.

"Tükür Moy, hele ağzındaki tuzu tükür."

Öyle yapıyor, tükürünce önü açılıyor. Hagrin'in kopkoyu gözleri karşısında şimdi. Sesi yağmur sularıyla yoğrulmuşçasına yumuşak, tekrar soruyor:

"Onu buraya nasıl getirdin Moy?"
"Kimi?"

Ayaklarının altında yatan vaşaktan habersiz Moy, ellerinin bastığı yaradan.
Hagrin nefesiyle etraflarına saydam bir ağ örercesine kani:
"Canlılar böyle ölmezler Moy, can vermez, canları alınmaz, bu beşeri dünyada olur."
Moy'un gözleri kan içindeki kendi ellerini buldu, altında can çekişen vaşağı, boynundaki yarayı, gözünden burnuna inen kara sürmeyi, dili tuzdan yanarak haykırdı: "Hagrin, onu babam vurdu, babam, avcı babam!"

Çocuklar da tıpkı hayvanlar gibi karanlıkta görebilirler. Zaman büyümekle gözlerini almadan, olandan iyi olmayanı seçerler. Bir olmayanla arkadaş olup onu kovalayan, gözlerini yumup yok eden, ona bütün sırrını sayıp döken. Çok çocuklu karanlık odalarda sürülerce olmayan, yüklendiği sırlarla duvarlardan koşarak geçer. Göz gördükçe bu oyun içinden el çıkmış bir kukla gibi boşalıp söner.
Karanlıkta kıpırdayan avdır artık, yumulu gözün yerinden ettiği ölü.
İster yenilen, ister seyredilen.

Asil Derbentçi, çocukken olmayanıyla ne yaptı, ona hangi sırrını verdi bilinmez, sonunda ışıktan kör olmadığını sanacak kadar büyüyüp gözlerinin keskinliğiyle övünen bir avcı oldu. Bakışının düştüğü yeri kurşundan önce deler, bir Vulpes vulpes'i metrelerce, çalılar kayalarca öteden tam soluk borusundan gözüyle mimlerdi. Bir Hystricidae onun kokusunu alıp oklarını kabartmaya kalmadan o tetiği çoktan çekmiş olurdu.
Her defasında kendine nişan alıyormuşçasına havasız, kulaklarında göğü aşan bir çınlama, kasıklarında duyduğu titremeyle o hemen geçeceğini bildiği üstün haz, gözlerini kara bir kuşakla bağlar, bütün oyuklarından ıtri bir ter boşalırdı.
Yalnız bu his için, dizlerinden sarılan bu tatlı uyuşma uğruna saatlerce bir çalının arkasında çıt çıkarmaksızın durabilirdi. Hava kararır ya da patlarsa da değişmez, avının donuna gir-

mişçesine, gözünü dayadığı merceğe, elindeki tüfeğe, adına ve soyadına rağmen tıpkı bir yaban hayvanı gibi kendi olmayanına dönüşürdü. Tetiği çeker çekmez, kapı arkasına gizlenmiş suçlulukla ve sırrın ateşiyle gözlerini dünyayı durdurmaya yumar, içinden saymaya başlardı. Dünya döner döner dururdu.

Can almak tıpkı çocuk oyunlarındaki gibi ölümden bir defalığına azade olmaktı. Vurdukça vurulduğu sayılmayan, bir dil oyunuyla hayvanlıktan çıkacak, kucağında sayısız canla, ebelikten yetişkinliğe geçecekti. Kuşandığı hilelerle hayattan hiç atılmayacağını sanan bu adam, can artırma peşindeyken son nefesteki can kaç atımlık saymaya hiç doymadı.

Avını yüklenmeye yeltendiğinde boyu uzayıp devleşir, yanındaki kayadan, etrafındaki ağaçlardan yükselerek, hayvanın yanına varıncaya kadar tek başınalıktan çıkar, bir türe, türüne tümlenirdi.
Sonrası erkekçe bir ritüel. Avını sürüyerek taşıyacak, orta yere serip kendi kalabalığına sergileyecek.

Asil Derbentçi, enikonu bir çekirdek aile reisi olduğundan etin etrafına toplanacak kalabalığı soydaşları değil soylular oluşturuyor.
Sofrada kendilerinden soyadlarıyla bahseden, gömülünce teki dahi filiz vermeyecek bir dolu çekirdek. Bir ava itibarını teslim edecek görgüye sahip, kibar sınıfından, seçkin, iştahlı dostlar.

Dört köşe duvarların, kusursuz biçilmiş çimlerin, tepe dalı budanmış limon servilerin çevrelediği çokgen evin dikdörtgen sofrasında Asil Derbentçi'nin yeri hep başköşe. Misafirlerine tek tek pay ettiği avın sindirilme ritüeli o denli gürültülü, her-

kesin kendinden geçtiği bir orji hâli ki o sofrada, hâlâ bir olmayanı olan Moy'un yeri yok.
Evin mutfakla yemek odası arasındaki hayli uzun mesafesi, mutfaktaki satır sesi, kemiğin kıymığı sofradakileri incitmesin diye. Moy, o mesafeyi bir solukta alıp kendini yalnız ve ancak o sınırın ötesinde var ederek çekirdeği bir kurt gibi oyuyor. Avcı babasının elindeki türlü harçlarla durmadan doldurduğu bu oyuk da, Moy'la birlikte büyüyecek.

Bütün modern zaman avcıları gibi elini yıkayıp kostümünü değiştirdikten sonra Asil Derbentçi de bir avcı değil gurme. Selim bir ifadeyle sofra başında anlattığı hikâyeler vurduğu hayvanları etlerinden itinayla sıyırıyordu. Asil Derbentçi bu hünerini temeline borçluydu. Küçücük yaşta hayvan adlarını Latincesinden ezberlemişliğiyle ünlüydü. Kedi, köpek, kuş, fare yerine Canis lupus, Panthera pardus, Strigiformes onun bir çırpıda telaffuz ettikleriydi. Arkadaşlarının arasında gülünç, babasının nezdinde üstün bir çocuk olmuştu. Bu iki aradalığıyla soğuyup serpilirken resimli doğa kitaplarını siper edindi. Cansız bir çocukluk pahasına akde sadık kaldı.

İlerleyen yaşlarında hayvanların yalnızca Latince isimlerini bilmekle yetinmeyip haklarındaki bütün bilgiyi de yiyip yutmuştu. Bir gün gelecek ormana nazır evinde, geceleri Asio otus sesleriyle uyuyacak, misafirleriyle yemek sonrası doğa yürüyüşleri yapacaktı. Onlar midelerindeki hayvanı sindirirken Asil Derbentçi hepsinin önünde ağır adımlarla yürüyüp faunadan bahsedecekti. Evden uzaklaşırlarken tedirginliği artan misafirleri, o sesini yükselttikçe, sürü içgüdüsüyle sıraya girecek ve Asil Derbentçi ormanın lideri olup çıkacaktı. Bir avcıyı gurmeye dönüştüren de bu sınıfsal kurnazlık değil miydi?

Nerede nasıl davranılacağını bilen kalabalık, yerli yerinde bir dil uydurmuş gidiyor. Ölen hayvanın uzak mutfakta et, sofrada Latince ünleyen leziz bir hikâye oluşu, çiğnemesi kolay, iyi pişmiş bir lokma.

Asil Derbentçi'nin eğitiminin ilk adımını oluşturan resimli hayvan kitabı, yaş gününde yatağına bırakıldığında Moy'un da uykusunu kaçırmıştı. Kapağı çevirmesiyle bir pencere aralanmış, çarşafında göç yolları açılmıştı.
Çocukluğundan, bu insanca hediyelere karşı temkinli olması gerektiğini bilemiyordu.
Tabii onlar bunu hep yaparlar, dünyaya getirir, o günü takvime mıhlar, her yıl bir daha kendilerini övecek olmanın tadına varırlar. Küçücük bir sahiplik bahşederek sahip olurlar. Hediyeler de bunun bir parçasıdır, birer somun gibi yerlerini bulan süslenmiş prangalar, hayat boyu boğaza dizilirler.

Neyse ki Moy, kitaptaki hayvanların isimlerini asla ezberleyemedi. Sadece sesleri, her resimden onu içeri çağıran ötüşleri, horultuları, çığlık ve ıslıkları duydu. Bir hayvanın ismi sorulduğunda yüzünü onun resmine iyice yaklaştırıp bir süre öylece durup bakıyor, sonra yabanıl bir çığlıkla karşılık veriyordu. Moy'un kucağındaki kitaba uluması, kafasını kaldırıp misafirlerin yüzüne çipetlemesi, portakal sosuyla servis edilen Anas penelope'yi çatalların ucunda leş kılıyordu.

Oyuk böylelikle büyüyor, Moy'un her geçen gün yükselen sesiyle kara bir delik açılıyordu. Kimsenin içine eğilip bakmaya cesaret edemeyeceği bir göz, onları gören karanlık girdap. Moy'un seslerle birlikte kapılıp yiteceği, gözden düşeceği derin boşluk. Bütün hayvanların en güzel yeri.

Moy'un yok olmazdan evvel yüzlerine vurduğuydu, kitapta yazıldığı gibi bağırarak okudu:

"Onların pürüzsüz elleri var, yunmuş yıkanmış, gün izi tutmamışçasına ak, tokalaşınca gıcırdayan, memnun elleri. O eller ki yüksek sofralarda ışıltılara dokunur, zarif, ağır, ölçülü. İkramın en şaşaalısı lekesiz gümüş bir tepside sunulur. Alkolün içinde boğulmuş, alı moru itinayla yolunmuş, başları beyaz mendillerle örtülmüş kirazkuşları, müstesna olarak elle alınıp ağza bir lokmada atılır."

Sonrası çayırdan mezbahaya heceli kancalara asılarak amonyak kokulu bir dil lavmanı. Naylon perdelerden, çelik sedyede, serum şişeleriyle, sayılarak yürütülürken görüp göreceği su kapları, tasmalar, minderler, plastik zilli toplar, kulübeler ve içeride dışarıda kapı kapı ev. Döneceği ev, büyüdüğü, boğulduğu, tırmandığı ev, kendi gözünden içeri bakakaldığı, tutunmayı bıraktığı o sivri köşegen.

Çünkü insan icadı gürültü, sese eklenen seslerle değil köşelere çarpmayla büyür ve sesin yutulduğu bir kaynağa dökülür, dünyaya. Moy'un camları, kapıları zorlayan sesi de o köşelerden birinde münasebetsiz bir leke gibi yerinden sökülmüş, kirazkuşlarını tadında boğan alkolün aynısıyla dişten tırnağa silinmişti.

"Herkeste ve her şeyde kendiliğinden olan sesin döne dolaşa yerini bulması çok başka ha," dedi Hagrin.
Duman tüten bir göletin içindeydiler, oraya nasıl, nereden geldiklerini hatırlamıyordu Moy. Sıcak su bütün duyularını yumuşatmış, zihnindeki tortu buharlaşmıştı. Ellerini sudan çıkarıp dumanın içinden seçebildiğince baktı onlara, kabarmışlardı, neredeyse çizgileri silinmişti. Yalnızca ağzından burnundan değil teninden, gözünden de nefes alır olmuştu. Suda nefesi açıkken çıplaklığının bir kara kuşunkiyle eşitlendiğini gördü Moy.

Hagrin Şuri'yi damlalarla okşuyor, tüylerini tek tek açtığı suyollarıyla tarıyordu. Moy onları seyrederken kendi kaskatı tüylerinin de su geçirdiğini fark ederek gevşedi. Hagrin'in ve kuşun gözleri birbirine vurmuş, dumana rağmen parlıyordu. Suyun içinde yeşil karanlık su olmuşlardı.

"Şuri ne kadar da canlı, değil mi Moy, ha? Şimdi bakma sustuğuna, hele bir iyileşsin de sen Şuri'yi dinle. İçine içine seslediğidir Şuri, ziftlenip karalandığı körfezde de adı yine buymuş ya."
"Orada duyulmuş mu yani?"
"Eski insanlar duyardı, onların başta duyup da söylediği dile kaynadı, zamana zımbalanınca anlam kuşandı. Hele ses söze dönünce, bak sen, Şuri kirli kara oldu. Şuri bu, dilde pas, oysa kuşun bağrında can."

Moy'un yüzüne ateş yürümüştü, kulakları yanıyor, utancın kekreliği dilinde sızlıyordu. Etrafını saran o kalabalık, ağızlarının suyu akanlar her yerinde, en çok da etindeler, biliyor. Sahipli olduğunu hatırladıkça eli ayağı uyuşuyor, birbirine karışmasına mâni olunan cins hayvanlar gibi dayanıksız. Kökün dilde soya kaynaması apaçık sürgün, kopmaz sünmez sentetik bir bağ, kesiği derin ve kanamalı.

"Ben onlardan biri değilim Hagrin, kimselerden değilim. Şu genişlik karşısında kalbim sıkışıyor, değmeyeyim, dokunmayayım diyorum hiçbir yere."

Hagrin avucuna suları doldurup doldurup Şuri'nin başından döküyordu. Tüylerine yapışık zift kıyılarından çözünürken az da olsa ıslanıyordu nihayet kara kuş. Şuri'yi mesh ettikten sonra Hagrin'in kolları uzanıp Moy'un saçlarına dolandı. Moy'un teni de Şuri'nin petrol kaplı tüyleri gibi susuz. Moy, Hagrin'in sağaltıcı bir duman gibi sarılışıyla sözünü az kalsın unutuyordu ki karşılık buldu.

"Değilsin tabii," dedi Hagrin. "Kimin kimsen olsa, ha buraya düşmezdin."

Duman bütün gedikleri doldurdu, toynak kuyruğa, sarmaşığın kolları kanada karıştı.
Kimdi bu Hagrin, biri miydi, bir şey mi, ne?

Hagrin'di, toynaklı sarmaşık, tüm seslerin yankısı, yürüdüğü yere tohumlar saçan, her şeyden bir şey. Ne biçimsiz ne de tek biçimde. Gövdesi halka halka genişleyen bir ağaç gibi, uyuyup uyanmış etekleri kara bir volkan, tuzlu sulardan çekilmiş bir

fay kırığı. Şimdi oldukları bu yerle haşır neşir, burası ne kadar yoksa Hagrin öyle var.

Sudan çıkarken dumanların içinde onu arkadan seyreden Moy'a yelesi rüzgârdan örülmüş bir at gibi göründü. Kurunmak için toprağa uzanınca kambur sırtlı bir sürüngene çevrildi. Hagrin ne yerde ne gökte kendince olan hiçbir şeyden sakınmıyordu, suya nasıl karıştıysa toza da ağzını yummadan yüzüstü girebiliyordu, ki bu Moy'a çok zor göründü. Şuri de Hagrin'le bir olunca, Moy yunmuş yıkanmış dikine bir şey olmayı içine sindiremeyip onlara uydu. Tozutmanın dilden uzak arı anlamını her yerinden duydu.

Kuruyup hafifleyince sık çalıların arasına girdiler, bir yönleri, ölçekleri olduğundan değil, rüzgârın, suyun önüne katılmışçasına yola akıyorlardı. Ayaklarının altından mayhoş, göz yakan bir koku yükseliyordu, Moy bu kokuyu sarı sapsarı görüyordu. Gözlerini yumup yürümeyi sürdürdü, önünde ardında uzayan bir ışık, Hagrin'in toynaklarındaki sarı tozlar Şuri'nin tüylerinde yol yol, koklamaya doyamıyor. Şimdi buna öğle dese, köşeyi kıvrılınca geceye çıkabilir. Ağaçlardan birine tırmansa, dikenleri deva dağıtan bir çöl ötede. Eksenini, imlecini şaşırıyor Moy, bir yere gitmeksizin döneduruyor sanki. Kıvrıldıkça sesle, kokuyla, tenine değen türlü şeylerle donanıyor. Kimsecikler yok, ota taşa takıldıkça kavrıyor bolluğu, bir karış yerde o bolluktan genişçe bir sığınak oyuyor. Dört köşeli değil yusyuvarlak, çevresine sayı sayı dizilecek kimse de yok.

"Ağrına iyi gelecek şeyi kulak burun yordamıyla bilir bulursun. İnsan çoktandır ağrısı dinmez bir canlı, yerden yükseldikçe de bu böyle gider."

Hagrin, yeşil elleriyle bir çalıya uzanıp onun kıvırcık yapraklarından seçip topladı. Sonra devrilmiş bir ağacın gövdesine oturup her birinin içine çizgili küçük tohumlar doldurdu, sardı. İncecik sarmalardan birini Moy'a uzattı, birini de kendi ağzına attı. Moy elindeki yaprağın ucundan ısırıp ağzına yuvarlanan tohumları çiğnedikçe yüzüne bir tebessüm yayılıyor, kendini Hagrin'in gözlerinden seyrediyordu. Şimdi de bir baykuşa benziyordu Hagrin, gözleri büyümüş, içlerine gece ışığı yerleşmişti. O ışığa bakınca kıtalarından tutulup çekilmiş dünya yelpaze gibi açılıyor, her şeyleri uluorta önüne seriyordu. Şaşırıp uzaklaştı Moy, gözün içinden çıktı, geri geri kaçılarak yüze döndü.

Şuri, Hagrin'in omzunda volkanik bir camdı, parlaklığıyla gözünü alıyordu. Simsiyah ve diri bir Şuri. Moy artık onu duyabiliyorsa da seslerin içinde öyle çok kelime, uçları keskin, seslenemezdi. Başı döndükçe dönüyor, ağzını demeye açsa bağrında genişleyen sesi midesine basıyordu. Hagrin'in sırtında kendini bilmeden bir derenin yatağına taşındı. Çakılların bittiği yerden Hagrin sarmaşık kökleriyle yol yarıp bir yaprak dolusu kil çıkardı. Şuri'nin gagasına, kendi ağzına ve Moy'un diline azar azar çaldı. Moy'un başı durdu, dili hamur gibi kabardı. Şuri'ye dönüp içini açtı.

"Dişbudak dalından düştüğüm o yerde seni yüzülmüş derimin altında buluncaya kadar çıplaklığımın farkında değildim. Yalnızca görüneni değil kendi kendimle kalışımı kaybetmiştim. Nasıl bir şeydir, bilir misin? Ağzını kocaman açıp nefes almak istersin, hava yetmez, ciğerlerin bomboştur ve o boşlukta bir sıkışıklık duyarsın, yürek sıkışması dersin, canın içlere çekilir, elinle üstüne basıp yoklayamazsın. Bunu ilk duyduğunda çocuksan o darlık daha da büyür, içine sığsan sığılmaz

dışına çıksan çıkılmaz. Soluğumu bir kavanozda bildim ben de. Evimizin alt katındaki odada diğer tüm hayvanlarınkiyle yan yana. Rüyalarımda hırıltıyla onu arayıp durdum, önüme çelik kıyafetli baba adamlar dikiliyor, yol kat edemiyordum. Nefesim kesildikçe onları önümden çekmek için sanki eskiden bildiğim bir bağırtıyı ağzıma doldurmuştum. Bir hayvan gibi böğürmenin onları kaçıracağı bir yerlerden kulağıma çalınmış olmalıydı. Anlamadığım ancak iyi bildiğim bir dilde sayıklıyordum. Her defasında uyandım. Soluğumu bulamadıkça zaman boyumu çekiştiriyor, bacaklarım uzuyor, ellerim büyüyordu. Daha da büyüyecek, belki de kavanozu hiç tutamayacaktım, o kadar büyüyecektim ki pencereden, kapıdan çıkamaz olacaktım. Büyümekten geri durmak, zamanı şaşırtmak için uyuyormuşum gibi kıvrılıp kapandım. Ben uyuma numarası yaparken sofra da gitgide kalabalıklaşıyordu. Bir gün duyduğum sesle yatağımdan çıktım, kalın perdeyi aralayıp içinden gelenleriyle geceyi gördüm.

Sürülerce hayvan ormandan çıkmış, eve doğru yaklaşıyordu, kuşlar, çakallar, tilkiler, domuzlar, bütün yabaniler. Bir gelinciği yan odanın penceresini zorlarken gördüm, o sırada içeridekiler kendi gürültülerinden başka bir şey duyamaz hâldeydiler. Pencere açıldı, gelincik kısa bir an arkasını dönüp geridekilere baktı, içeriye süzüldü. Birdenbire yüzlerce hayvan eve koşmaya, uçmaya, tırmanmaya başladı. Kenara çekilip onlara yol verdim. Hepsinin sesi birbirine karışmıştı, alt katta devrilen kavanozları duyabiliyordum. Soluğum az sonra serbest kalacaktı, anladım, pervazlara tutunup pencereye çıktım. Ben göğsüme çekeceğim havayı beklerken onlar geldikleri yoldan ölülerini taşıyıp götürdüler.

Arada kalmıştım, hepsinin arasında, tutunduğum çocuk gövdesini sığdıracak yerde, kapatılmış soluğumla hayat arasında.

İçeride de olabilirdim dışarıda da ama hep arada. Ne sürülere karışabilirdim ne de sofradakilere. Ellerimi bıraktım ve uykuda nasıl düşülürse öyle düştüm, çarpmadım, çakılmadım. Karnımdan çok şeyler çekilerek, ayaklarım yerden kesilmişken, ölülerini götürenlerin peşinden gittim. Sana bir türlü seslenemeyişim bundan. Sen içimde bulduğum cansın Şuri, ölüm müsün, dirim misin ne belli.
Söylesene, dünyadan çıkıp hayatta kalmanın bir yolu var mı? Can almadan yer bulmanın?"

Moy'un sesi Şuri'nin kanatlarını iki yana açmıştı. Bir ışık ki gagasının ucuna hayat damlatıyor, ısırılmışlığını bastırıp kanını kaynatırcasına içine vuruyor. Kanatlarını düşünmeden iki yana açacak tabii, dünya bir yere gitmiyor. Tarihöncesinden bir adım kıpırdamış değil, dönüyor lakin ilerlemiyor. Elbette kanadını açacak, güneş orada olduğu müddetçe, hâlâ aşacak dikenli dallar da buluyorsa, herhangi bir kuş gibi, bir karabatak nasılsa öyle, kanatları apaçık güneşin ta gözünün içine bakacak. Çocuklar güneşe çıplak gözle bakarlarsa kör olacaklarını duyarlar Kuşlara karışmasınlar diye korkuyla yere tutturulurlar.

Şuri, seke sıçraya kendi başına kalacağı yere kondu, kemiğinin sızısından kulakları işitmiyordu. Hagrin oturduğu ağaç gövdesinden toprağa kaykıldı, başını geriye yasladı, saçları itüzümlerine kendi yaprağı gibi dolandı. Toprağa bir yer örtücü olarak tutunup serilebiliyordu, güneş üstüne vurdukça yüzey kökleriyle kol atıp yerini genişletiyordu. O da güneşin gözünün içine bakabilenlerdendi. Üstelik Şuri gibi usanmış da değildi. Tüm hikâyenin aslolana mesafesini görmüş de dönmüştü. Yattığı yerden göğü kesen yapraklara bakarak anlatmaya başladı.

"İkiniz de insanların arasından geliyorsunuz ha. Şuri bir kuş, bir hayvan, hele şu dallar gibi yaş, hayatta. İnsan ne kadar yığınsa, önceden kesilip istiflenmiş, üst üste kurumuş. Önceden dediysem aslında her şeyden sonra. İçinde, oyuğunda bir kımıltı olan ki bu her varlıkta var. Sözgelimi yuttuğu bir tohum, bastığı diken, yığınına yuva yapmış bir koloni, ha bir hastalık mikrobu ha taş gözlü örümcek, bir gıdım çiy, bir damla ter, kuru kuru yanmasına mâni olur. Öyle bir çırpıda tutuşup bitmez, ateşine göre şekil alır, içinde her ne varsa ona kıvrılır köz olur, külden gübre olur, yerine göre yosun, belki de ağaç olur, önünde sonunda yaşarırsa döner hayvan olur.
Şimdi burada, dünyanın dışında hayatta değilsen, Şuri'yle arandakini kaldırmayışından. Derini yüzmüşler duymamışsın, soluğun çekilmiş yaşadığını sanmışsın, ne demişlerse o. Öldün deseler de öldün mü ha? Tuz arınman içindi, tattığın meyveler deva, ya sesinden edilmiş kelimeler ne için Moy, de bana hele.
Bu olmayan yerde, bir hayatın olsun istiyorsan o bilenmiş dili ısırmalısın."

Moy, burnundan karnına uzanan bir sızıyla öylece ayaklarına bakıyordu, uzamış gitmişlerdi.
"Anlamıyorum," dedi. "Anlayamıyorum, orada söz yerine sese geldim diye cezalandırılmışken burada sesim ses değil mi Hagrin?"
"Bütün yeni doğanlar sese gelir, sulardan duyup bildikleri şarkıyı mırıldanırlar. Bebekler de öyle böyle hayvandırlar. Kulaklarına kelimeler dolmaya, onları taklit edip de konuşmaya başladıkça suları can gibi çekilir. Çocuklar yine de kapalı kapılardan, duvarlardan girip çıkabilir, geceyi görebilir, ad verilmemiş sesleri duyabilirler. Bak hele bu yüzden doğaüstü güç-

leri olduğu söylenir, öyle ya, hayal gücü doğaüstüdür. Çocuk görünmezken doğanın eşiğini atlar geçer. Sen de atlamışsın ya, hem hiç karşılaşmadığın hayvanların resminden sesler duymuşsun. Büyücüsün diye değil, çocuksun diye Moy. Büyütülmeyişine şükret dur. Kalabalığa doğanların görünmezliği akranlarından uzun sürer. Yum gözlerini de düşün, neler kimler duvarlardan geçer, hiç mi kök görmedin betonu çatlatınış, ya delilerin saydam ipleri hayat ağlarını yerden göğe örmez mi? Bu sonsuz yabanlık imkânı, seni ne varlardan ne yoklardan kılar, bir bakmışsın yerdesin, bir bakmışsın yokyerde.
Sesini soruyorum Moy. Bende, ağaçta, kara bir kuşta duyduğunun yankısını değil suyundan geleni. İnsan kuru kuru yankılar ya, gürültüsü bundandır. Başka hiçbir canlı da bu saçmalığa karışmaz. Rüzgâr havaya sürtünür üfler, kayaya vurur horuldar, ağaca dolanırsa yapraklardan ses alır, kışsa kuru dallardan, her değdiği ona kendini katar onu da kendine; sesin devri daimdir. Seni bulduğumda uykudaydın, başka canlıların sesleriyle dolu, sayıklıyordun, hele sana baktım seni göremedim. Sudan henüz çıkmış değilsin ha Moy, epey kurumuş kocamışsın, dilersen hayvan, denersen bitki olabilirsin. Hayatta olmayı sormuştun, henüz yaşardığını görmedim ki bunu bileyim."

Susmak bile elden gelen bir şey, insanın her şeyi gibi göbekten dile bağlı. Şimdi hem elleri hem de dili dert oluyordu Moy'a, ikisi de başa bela.

Güneş büsbüyük gövdesiyle yan gelip yatmış, rüzgâr onun kızarık yüzüne üflüyor, ışık ayaklarını yere basmadan etraflarında geziyordu. Şuri gagasının eriştiği her tüyün dibini eşeleyip kabartıyor. Önceleri hâlinde tavrında kuşluktan uzak bir

yüz giyimliği vardı, ne sekecek ne tüneyecek güçteydi. Yediği, içtiği, en çok da duyduğuyla ağır ağır iyileşiyordu. Burası bir bahçe mi çitli çevreli, bir şeyin içinde değil ki hayatın dışında olsun.

"Bütün bunları bilmen için duyup görmüş de olmalısın Hagrin, demek ki sen de dünyadan geçtin. Ne kadar önceydi, nasıl dayandın da hayatta kaldın? Sanki her şeyle her şeymiş gibisin, hatta her şeysin."
"Oy Moy, dünya anca bir dil yarası, zamanı neyden nasıl duyuşunla alakalı. Bak şu suda yatan güneş az ötede parmak uçlarına yükselmiş. Hele tohumu ballanmış çalılarla doyduk, şurada da kökünde su tutan kaktüsler. Tabii aslında hepimizi tutan da su. İlk polenden başlayarak her bir şey uçup da suya kondu mu kondu, suyuna doyan usul usul çöktükçe her gölün dibinde yaşını başını almış çiçekli bir orman. Şöyle uzunca dolaşalım ha, önümüze çıkana yaslanıp dinleyelim. Taşları, yaprakları söze, ötüşe çevireyim size ve aslında ölçmeye gerek olmayan bir şeye düştüğünü kendin gör. Yağmur yaklaşıyor, bizim alabileceğimiz mesafedeki her yeri tutacak, şimdi bir sığınak bulmalı."

"Yağacağı ne belli?"

"Oy Moy, şu yaprağı tırtıklı bitkiye bak gör, boncuk boncuk terlememiş mi, öyleyse bulutlar dolmuş geliyor. Nem toplayan yaprakların, yapışan tozun kokusunu alıyorsun da unuttuğun diye hissetmiyorsun. İnsan bu yüzden, acısını unutmayı yalayıp iyileştirmeye yeğliyor. Sesleri duyabiliyor olsan da sana söylenilmemişi anlama çeviremiyorsun, bu bütün beşerde böyle ya. Ataların tohum ekmek için çalıları sökmeye başladı-

ğından bu tarafa hem. Ağaç dallarında, mağara yuvarlarında uyumaktan vazgeçtiğinden beridir, adı olan, ehli çiftlerle bir gemiye tıkıldığından bu yana. Dışarıda ne su var, ne yel ama kim bilecek. Ambarındakiler bitince geminin bir dağın sivri tepesine oturacağı belli.
Dünya içinde dünya olur mu?
Bir içeri varsa olur, gemisi olanın dünyası, hele kapatılmışlığı olanın korkusu da olur. Yürüyüp çıkmak, etrafı dolaşmak bundan böyle ne mümkün, her şeyin olduğu bir yerde hiçbir şeysin. Tabii dünya senin, gemi senin ve senin olan birçok şeyle içerdesin. O gün bugündür böyle.
Biliyor musun, bu olmadan evvel insan gündüzleri de yıldızları görür, göğün kapak olmadığını bilirdi. Sonra geceyi de zamana kattılar, yıldızlar dokunulabilir ama görülemez oldu. Gezegenler mıncıklanmış yüzeyleriyle nasıl da soluk ha, bir hayat izi uğruna. Bunlar hayatı içli dışlı bir şey sanıyor Moy, sahip olunacak bir şey, bu yüzden ölüleri de hayatını yitiriyor."

Hagrin yürüyor, ikisi peşi sıra seğirtiyordu. Çok hızlıydı Hagrin, sesi bir vurmalının ritmiyle zilleri yakalıyor, bu ezgi çok yükseklerden düşüyordu. Yıldırım çarpmasıyla içi boşalmış kapkara bir ağacın yanında durdu, ziller sustu.

"Bu saçmalığın hayatla zerre ilgisi yok," deyip parmağını ağacın yarığından içeri sokarak ucunda beyaz bir köpükle çıkardı. "Bu ölü bir ağaç değil, kömüründe göze görünmez canlılar tutunuyor, parmağımdaki bir ağaç mantarı, belki bu sabah bir karıncanın midesinde buraya taşındı ve o karıncanın başından patladı."

Bulut seslerini önüne katan yağmur kayalara çarpa çarpa indiğinde, Hagrin, Moy ve Şuri genişçe bir oyukta, sürükleyip getirdikleri kuru otlara serilmişlerdi. Yağmur alıp götüreceği yerde dünyanın tadını tuzunu damla damla yanlarına bırakıyordu.

Şuri de Moy gibi uykuda değil bir garip düşteydi. Kupkuru bir su kuşu, dağa oturmuş gemi kadar susuz. Yerin de göğün de nemi çekilmiş, gözlerini yumunca gördüğü tüylerini dalayan bir ateş.
Şuri'nin hatırladığı yangın dünya suyuyla sönmez.
Petrol kuyuları ateşe verildiğinde her şey zehirli bir dumana karışmıştı. Güneşin, gecenin, ayın da yanıp kardığı bir cehennem yeriydi Şuri'nin yuvalandığı körfez. Denize yürüyen alevler suya eriştiğinde söneceği yerde körüklenmiş, balıklar, kabuklular dip sularına çökmüştü, içlerine yerleşen katran ısınıp sökülünce hafifleyecek, yüzeye vurur vurmaz yanıp göğe yükseleceklerdi.

Herkes göç etmişti, kaçabilen tüm canlılar kaçmış. Geriye alıştırılmış hayvanlar ve kuşlar kalmıştı kanatları yapışık. Sahipli atlar, inekler, koyunlar, kapatıldıkları bahçelerde yutuluyorlardı. Sayılmış, aşılanmışlardı, can havli kalplerinden çekilmişti. Katran zehir kanlarını uyutarak her birini yularsızca yere bağlamıştı, hiç kıpırdamıyorlardı. Ne sabahı ne geceyi göreceklerinden gözleri de yumuluydu. Korkudan kalpleri çarpacağına, çekilen dürtüleriyle korkuları sönmüştü. Sanki karıştıkları pus, isten çok güz sabahlarının kendiliğindendi. Nasıl kaçılır bilmiyorlardı, hiç kaçmadıklarından değil kendilerini hep bağlı sandıklarından. Felaket anlarında çıkıp gelen

ürperti, kuyruklarına, göz kenarlarına konup duruyordu, bütün kıpırtı buydu.

Şuri'nin kanadı yangından önce ısırılmıştı, diş izleri onu bir tavan arasına kapatan adama aitti. O zaman kanatları kendi karasındaydı, orada ne kadar kalmışsa, ödü dıştan içe insana bulanmıştı. Midesi önüne atılan balıkların yuttuğu iğnelerden delik, kursağı yaralıydı. Adam her gece Şuri'yi avucunun içine alıp, sızıncaya kadar duraksız konuşuyordu. Bazen anlattıklarıyla kendinden geçip avucunu sıkıyor, Şuri bir gıdım yerde dakikalarca nefessiz büzüşüyordu. Bir gece adam yine onu tutup sıkıştırdı ve anlattıkça iştahlandı.

"Senin sürüngen ataların dünyadan bir fiskeyle savruldu. Dev gövdeleri fersiz düştükleri yerde kaldı. Ölülerin altında kalan otlar çürüdü. Onları vuran ormanları, suları da vurdu. Ağaçlar yanıyor, sular kaynayarak buharlaşıyordu. Dumandan göz gözü görmüyor, suyun ya da ateşin pusu ağzını açanın ciğerine doluyordu. Ardından güneş de yutuldu, tüm bitkiler soldu, diptekiler hariç.
Taşların altına saklananlar açlıklarını leşleri didikleyerek bastırıyordu. Onlar hayatta kaldı, çürük etle doyup karanlıktan dirilerek beni doğurdular. İçlerinde kanatlı olanlar vardı, dumanın üstüne çıkıp bir tepede kuluçkaya yattılar. Yuvada bir gün üç, bir gün beş yumurta, üçü mavi, ikisi benekli. Dumanın altında kırık binlercesi. Sen o yumurtaları çatlatanlardan türedin. Pullarını timsahlara, kemikli kuyruğunu taşlara kaptırdın, orada uyanan bir tırnaklı onu bulup yuttu, uzadı. Duman çekildi, güneş göründü, kuyruklu göğsünü açıp ısındı. Leşten çözünenler, biz ikimiz. Avucumdasın, dilersem konuşursun, kalbin elimde ve bir sıkımlık canın. Sözlerimi nasıl da iyi an-

larsın, gaganla kimlerin yuvasını oydun da bu yaşa erdin?
Benim leşlerim seninkileri aşar mı?
Peki, sen ve ben kimlerin yerine geçtik?
Bu göğsümü sıkıştıran duman hangi yangından? Yumurtan aşağı atılmadıysa buradasın, o tekme beni öldürmediği için avucumda, sana sahibim, sahibinim. Kanatlısın diye uçacaksın sanma. Yürüyünce ayakları çıtkırılan akrabaların da var. Cansız doğuyoruz cansız, yediğimiz, tuttuğumuz cansız. Bugüne dek hep ben söyledim sen uçtun, biraz da sen söyle ben uçayım."

Adam susup da gözlerini yumunca Şuri kurtulacağını sanmıştı, kanadını onun ağzında bulduğuyla yanıldı. Çırpındı, yolundu, adamın dişlerinin arasından kurtulup gövdesini duvardan duvara vurunca bayıldı. Kendine bir geldi ki kulağında çığlıklar, boğazını yakıp kavuran bir duman. Geriye mi dönmüştü? Odanın kapısı ardına kadar açık, camları kırıktı.
Sallana sallana, önünü göremeden kararlılıkla körfeze vardı, sandı ki geceydi, yarasını görsün diye hâlâ orada bildiği suya daldı, bin misli ağırlıkla zifte saplandı. Milyon yıl önce düştüğü gökten üzerine kurum yağıyordu. Ateş körfeze erişmeden, Şuri sağlam kanadını sürüye sürüye bir güç bulup karaya çıktı, üç gün aç susuz kara dumanın içinden yürüyerek bir yabanıl yere vardı. İçi zehir dışı zehirdi. Çelik halatlardan, ağlardan, türlü türlü sivri uçtan, baraj kapaklarından, pervanelerden burularak, yelken direklerinden, demir korkuluklardan, zıpkınlardan delik deşik, iştahla açılmış bir ağızdan kıl payı yaralı, son gücünü yola verdiğinden bitikti. Cansız bir derinin altına sersefil serildi. O yangından çıkabilen tek kuştu fakat sözden mustarip, kanadı ısırık, hâlâ bir kuş muydu?

Şimdi yarım yamalak Şuri, yağmuru canından biliyor, bir karabatak oluşundan suyunu özlüyordu. Hagrin'se, bulutların ağırlığını duymadan uyuyordu. Sanki bütün bir yağmur ondan geçiyor da derisini, tüylerini ıslatmadan berraklaştırıyordu. Üzerine uzandığı yapraklara karışmıştı. Nefesi gece böceklerine özgü saydam bir ses simliyordu. Tedirginlik barındırmayan bir uyku nasıl da yalın.

Moy çocukluğundan beri uyumakta zorlanır, rüyalardan çekinirdi. Uyanıkken gördüğünü evirip çevirip uykuda da görecekse niçin rüya? İlk derin uykusu, ilk rüyası dünyadan geçtikten sonraydı. Bundan böyle uyumaya gitmek yok, uyumak vardı. Uyku yersiz olunca rüyası da yere basmayacaktı, basacaksa da ellerini kullanacak, kuyruğunu sürüyecekti hatta kanat dahi takmaksızın uçacak. Böyleyken insan sırf bunun için rüyaya yatar. Her şeyin görülebildiği yersiz bir yer işte. Moy, yattığı yerde gözleri yumulu, göremediklerini düşünüyordu. Çiselemeden yağmuru bilemeyişini, gece göğe baktığında karanlıktan onu göremeyişini, yanmış bir ağaçtan hayat çıkaramayışını sorguluyordu. Kafası çokça karışık, fakat yapraklardan bir yatakta yatarken, burnunda tomurcuklanan günün kokusuyla ve Hagrin'in içeriyi dolaşan simleyişiyle her türlü kâbustan uzaktı.

Bir şeyler olmuş, değişmiş, donanmıştı Moy. Yabanıl bir yordamla duyduğu sesler yanlardan dal vermiş, saptan ayrılıp gür bir dağınıklığa kavuşmuştu. Budanmayınca olacağı buydu, yetiştirilmeyince boya gitmek zorunda olmadığı gibi. Hagrin'in sözünü ettiği şu dönüşümü hatırlıyordu ve bugün yollarına çıkan ağacı. Onun ölü zannedip belki de yanından geçip gideceği o kuru gövdede, bıraksa Hagrin kim bilir daha

ne çok canlı bulup çıkaracaktı. Moy karıncadan mantara, mantardan toprağa, topraktan filize, filizden çiye, çiyden buluta bir bağ olduğunu anlamış fakat düğümleri uç uca uyduramamıştı.

Sesi yankılamaktan başka bir şeydi dilden çıkmak, ağzını şekle şemaile sokmadan, kendiliğinden, hıçkırırcasına haykırmakla olacaktı. Sesi içinden sıçramalıydı ki konduğu şeyi de sıçratsın, kımıldatsın. Uç uca vermek de böyle bir şey olsa gerek. Ya sonrası, dönüşmek, bir şey olmaktan çıkıp beden beden dolaşmak yahut tümüyle sesle bedenlenmek. İstediğin hayvanın, taşın, otun yerine geçebilirsin demişti Hagrin, ama yer tutmamalısın.

Peki, hem dilsiz hem yersiz nasıl olacak, nasıl?

Yağmur sonrası kuşların hep bir ağızdan ötüştüğü şenlikle doğuyor güneş, son tutunan damlalar da pıtır pıtır kuş seslerine karışıyor. Şuri çoktan uyanmış, ışığın gelip tüylerindeki nemi almasını bekliyor. Çünkü güneş, doğduğunda tıpkı yeni uyanmış biri gibi aç susuz. Karnını doyuracak bir şey göremezse o gün bir bulutun arkasına geçip kestirecek. Hep böyle uyursa fena, yatacak yer bulamazsa da öyle.
Birazı kuşa, birazı kurda, domuzun hakkı domuza, azıcığı havaya, eskilerin serpip dağıttığıydı. Ağaçlardan karın doyuranların, yemiş yiyenlerin çağında güneşin payı kuşlara emanetti. Cep yok, torba yok, yüksüzlerin ağzının tadı kaçmamış henüz, yeryüzü göğün de yüzü.

Şuri'de açılan yara daha öncekilerde yok, göğünce kanat, suyunca yüzgeçliler. Diline bastığı tuz, kapkalın dünya hâlini yüreğinden söküp attı iyi ki. Kanadında şu ısırık da olmasa geldiği cehennemi neredeyse bilmeyecek. Körfez yanıp kavrulmadan, kuyularından petrol fışkırmadan evvel bazı göçmen kuşların da kışlağıydı. Ak balıkçıllar, kara leylekler, batağanlar, turnalar, çulluklar, aynaklar sıra sıra gelir, aynı suyun başına toplanırlardı. Böyleyken su da tüylü, kanatlı, uzun eğik gagalı bir göçmene dönüşür, kendi içine dalıp çıkardı. Her yerden gelenlerle burada sahip de yerli de yok, akışkan hayat vardı. Bir gün bütün kötü şeyler gibi felâketin de önce korkusu duyuldu. Kursakta acı bir su gibi inip çıkan bir korku. Kuşlar petrolü ilk bu hisle tanımıştı, iş makinelerinin ve kamyonların

gelişinden de evvel. Böylece azalmaya ve vakitsiz göçmeye başladılar. Kanat yapışıklığından uçamamak neymiş bilmiyorlardı, sadece bunun sezgisi yüreklerine gelip yerleşmişti. Korkuyu bilince hepsine bir şey oldu. Sert bir sesten sıçramak, tehlikeden kaçmak gibi anlık değil, iştah kaçması gibi geniş bir şey, nereye göçse oraya taşınan. Ölüm nedenleri onları gelip bulmadan bir bir kendilerini öldürüyorlardı. Ağaç altlarında, su kıyılarında uzanmış cansız kuş bedenleri ve etraflarında yemlenmeyi sürdüren öteki kuşlar. Kimi yaşamaktan kimi uçmaktan geri durmuş canlı cansız ölüler.

Hâlâ kuşken uçmak gerek ama korkudan kanatlanan da kuş mu?

Son ana dek kalanlar, gördüğü dehşet denli uzun uçtular. Okyanusun ötesine varmak uğruna ciğerleri susuzluktan yanarak havada taş kesildiler. Sürüler dağılmış, düşenler yer kuş ağını boylamıştı. Gerideki tek tük kuş en uzağa vardığında solukları tükenmek üzereyken suyun ortasında görünen bir adaya inmeye mecbur kaldılar. Alçalıp yaklaştıkça devleşen bir çöp kabuğuna çaresizce kondular. Yüzebilen tüm çöplerin birbirine yapışıp karaya dönüştüğü naylondan bir adaydı bu, çöp ada. Uzun zamandır orada olacak ki üzerinde dev bir yaşam oluşmuştu, kabuklular, kanatlılar, böcekler ve bolca leşle. Dönerek yüzdüğünden suyu da döndürüyor, girdabına kapılan ne varsa kendine ekliyordu. Genişleyen halkaları yüzölçümünün kat kat üstünde, kendisini uzaklaştırıp uzaktakileri kendine çekiyordu.
Korkuyla göçüp yine korkudan konamayan o birkaç kuş, en uzak sandıkları yerde korkuncun tam üstüne inmenin çaresizliğiyle yoluk yoluktular. Gürültü hav tüylerine yerleşip onlarla

taşınmıştı, makinelerin sesi tepelerinde zonkluyordu. Upuzun yolda tüylerini bir bir düşürmüş, dillerinde kalan sonuncuyu da konar konmaz yutmuşlardı. İnsanın ayak basmadığı bir yerde baştan sona insan ürünü bir ada. Ona yaklaşan ne varsa yutup öğütüyor. Kuşlar kursaklarındaki çöple can verecek, etlerini solucanlar, böcekler sıyırınca boşa çıkan naylonlar yine adaya karışacak, yüzölçümü daha da büyüyecek. Bu insansız ada o kadar insanca ki üzerindeki bütün canlılar ölünce ona dönüşüyor. Ölen hayatını kaybediyor, bütün ehli ölüler gibi. Ve her yer her yerde.

Şuri onlarla göçebilirdi, olacakları o da önceden sezmiş, kursağında aynı acılığı duymuştu. Buna rağmen bir yere ayrılmadı, kaçacak yer olmadığına ikna olacak kadar uzun zamandır oradaydı. Güneş o kendini bildi bileli aynı sudan doğup aynı dağdan batıyordu ama insan çoğaldıkça, eyledikçe, dalıp çıktığı sular, rotasına uyduğu rüzgâr tamamen değişmişti. Bir gün Şuri'nin gagasını sürttüğü, gölgesini, kurdunu sevdiği koca ağaç yerinden oluyor, bir başka gün sivri dişli makineler tepesinde homurdanıyordu. Bu öğütüş o kadar hızlıydı ki yaşamın sulardan kanatlara vardığı sükûn kaosunun tanığı canlılar için neredeyse bir andı. Her şey değişivermişti; insan dünyaya dört elle tutunup dağları, suları tersyüz etti, değmedik yer, ellenmedik şey bırakmadı. Sonunda adım atmadığı yerde dahi parmak izleri. Hayatın dışına çıktı ve oraya kuruldu. Dünyada yıkımı, kuşbakışıyla yalnızca bir an. Sularda zehri bir ışık düşümü, bunu görecek bir karabatak olmasa bile onun ısırılmış kanadından, teleğinden bir tüy olsun dönüşüp yaşayacak, belki organsız bir sucul olup soluk alıp verecek.

Öyleyse niçin bu keder, hayvanların kıpırtısızlığı, otların bitimi ve kök çürümesi... Buzullar erirken sular niye çekilir, ayın yüzünde açılan o kimselerin görmediği yara niçin?

Şuri yangın boyunca havayı kaplayan kapkara pustan ayı göremediğine memnundu, çünkü ayın yüzündeki yaranın gitgide büyüdüğünü içine düşen gölgeden sezmişti. Gözünün altında küçücük bir izken sulanıp ayın tüm yüzünü kaplamıştı. Gördüğü ayın görünen kısmı, ışık hâli. Karanlık tarafında sessizlik ve bolluk denizleri, hastalıklar bataklığı, sükûnet gölü var.

Kederin boşunalığı ayın yüzünde, bir doğum lekesi değil, başkalarının gözüyle açılmış bir yara, büyüyeceği belli.

Kapatıldığı, ısırıldığı, zehirli dumana serbest kaldığı, tüylerinin yapışıp onu yerli yaptığı o fena günlerde de Şuri biliyordu ki, başka bir yer yok, her yer aynı, ellenmiş. Ama bir canlı olageldiğinden yürüdü, kanadını sürüdü, ölmek için de olsa bir yer aradı, belki can havlinden belki ısırılırken uyanan arzusundan.

Sandığı gibi yokyere vardı. Ellenmemiş, çiğnenmemiş bir orası.

"Bu olan günse bunca zaman saydıklarımız neydi? Geceyi de sabahı da haykıran şu yapraklar takviminkilerden çok farklı, sabah dışarıda olan bir şey değil saçımın telinden yerdeki çamura dek her şey için. Bu kabarıp genişleme içimi oynatıyor."

Moy, Cice'yle burun buruna vermiş, şaşkınlığını ona haykırmak, dil dökmek istiyordu. Ara ara yüreğini sıkıştıran şu gelgit de olmasa kötülük şüphesinden büsbütün arınacaktı. Yabanıl yüzey el yordamıyla arşınlanabilir değildi, görünmezleri arasında zehirli obruklar, homurdayan otlar, yapışkan kökler de vardı ki tümüyle zararsız olasılıklara gebe. Canını yakan her şeye küsecek değil ya, Moy önünü kestiremediği hâlde neşe duyuyordu. İlk kez kendi başına, dürtülmeden, binbirdelik otlarının göğe seslenişini işitti, ışığın böylece çıkıp geldiğini, arıları otlara uğrattığını gördü. İster istemez etrafına hayranlıkla bakar olmuş da bu hâlde olduğu şeyin dışına çıkmıştı, sanıyla yüklü, katı bir hacme sahipti, yazık.

"Kurulu düzenli bir yerde olduğunu düşünme Moy ha, yabanı seyirlik sayıp onu gizemli görmen insanca bir sanrı. Hislerini sayan, numaralandıran bir soydan olduğunu unutma, saymayı unut. Göreceksin sayısız, zansız dilin de ferahlayacak. Konuştuğun sana tuhaf gelecek, sesi bulacaksın. Otlar gibi ağır ağır, sular gibi döne kıvrıla yüzünü tersine çevirmeye bak. Tahayyülün genişledikçe hafifleyecek ve kavrayamadıklarının da varlığını göreceksin."

Moy sıklıkla sendeliyor, her mucize arayışında Hagrin'in sözleriyle kendini yukarı çekmeye çalışıyordu. Poposunu sıkıp dizlerini kırınca ağırlığı duyulmaz sanacak kadar iyi kalpliydi. Gördüğünden iyice emin olamayınca büyüsüne kapılacağından korkuyor, onu bir kaba sığıştırıyordu. Yaşayanlardan kaçıp hayata kavuştuğunu kime anlatsın? Çok zor.
Durmadan aynı hataya düşmesi toyluğundan belki. Varlığı da yokluğu gibi çok taze, sahi, kaç yaşında? Burnunun yanlarındaki çocukluk şişi inmiş mi? Boy atmış, gelişmiş mi?
İçini bir merak sardı Moy'un. Ne zamandır buradaydı, değişecek kadar mı? Bir ayna bulup da kendine bakmayı aklının ucuna dahi getirmemişti.
Cice'yi çiriş otlarının arasında çiçektozlarına karışmış hâlde bırakıp koşmaya başladı, bakındı arandı, büyük bir taşın çukurunda birikmiş yağmur suyunu görünce sevinçten sekmeye başladı.
"Su!" diye haykırdı. "Suuu!" Sesi ağzından yeşerip uçtu.

Cice, ona dek uzayan yeşilliği koşup gelmiş, Moy'dan evvel suya varıp da burnunu batırmıştı bile. Cice'nin sudan saçtığı ses öyle kanatlandırıcıydı ki, Şuri de bu sesin peşinden yetişip gagasını kıyıdan aynı suya daldırdı işte.
Küçücük çukurun başında şapur şupur bir su oyunu. Çok geçmeden iki karatavuk, bir kızılgerdan, üç beş ötleğen de sıçrayıp battılar aynı suya. Daha kimler neler çıkıp gelecek, Moy'un aynasını tir tir titretecekti.

Bu ferahlıkla yaşını başını çoktan unuttu Moy. Kulağında sudan yansıyan bir tını, yutkunarak bakakaldı. Neden sonra çukurun kenarına yanaşıp dizlerinin üstüne çöktü, çevresindeki neşeye kapılıp o arılığa vardı. Herkese yetecek bir çukur su.

Her biri karınları şiş, kursak tüyleri tiril tiril çukurdan uzaklaştığında Moy kafasını suya bir daha eğdi, çukurda hâlâ dünya kadar su gördü. İlk aklına düşen geldi o dünyaya vurdu yüzünü, Moy'u Moy'la göz göze getirdi. Büyümek gibi olmayan tuhaf bir şey gelmişti başına, gözleri yuvarlanmış, kirpikleri çoğalmış, çocukluk şişi inmiş de burnunun iki yanından yanağına üçer kalın çizgi belirmişti. Karşısındaki hem kendisi hem değil. Çizgiler bir yana, şaşırdığı gözlerinin yuvarlandığını nasıl da hissetmediği. Derisine, kılıfına, şekline şemailine ıraklığıyla titredi içi. Dişbudakta asılıyken mi, düşmüş de ten kılıfını ararken mi, ne vakit, nasıl da dönüşmüştü? Belki de Cice'yle sarmaş dolaşken, sahi, Cice yine gözden kaybolmuştu.

İyice baktı yüze Moy, kendi yüzüne, artık suyu görmediğinin farkında olmadan, suretini seyretti durdu. Adını, yerini hatırlamayınca kendinden şüphe etmesi daha kolay. Bu sudaki Moy'sa kıyıda kupkuru olan kim?
Kafası karıştı, suda mı yoksa kendinde miydi? Eğildi, ağzını açıp dilini çıkardı, ne görse iyi, ucunda mavi ışıltılı tüyler. Uzatıp burnunun ucundan görmeyi denedi, gözünü bir mavilik aldı, bir şey göremedi. Bunu bari hissetmiş olmalıydı. Dili tüylenmiş de nasıl içi gıcıklanmamış, konuşmaya devam edebilmişti. Moy'un katı bir ısrarla muhafaza ettiği biçim suyla seyrelerek yer değiştirdi.

"Korkacak bir şey yok," diye seslendi beriden Hagrin, "yüzüne can gelmiş," dedi.
Moy utancından nar gibi kızardı, içinde titreyen sesi konuşmasına engel, kafasını çevirip Hagrin'e sadece baktı, onu da değişik gördü. Dönüp bir daha suya baktı, bu defa suyu gör-

dü, eğilince dilindeki tüyler suya değdi, çukur mavidi. Moy içti, içti, bir dil çukuru suyu kalıncaya dek içti.

Hagrin onlara bir ağaçtan söz etmişti, ona giden yoldaydılar. Sıcak, yapış yapış bir gündü, böcekler kuşlar bağır bağırdı. Serinlemenin de bir ses gereksinimi var. Böyle olunca sanki yerle gök birbirine dolanmış da bir bayırdan yuvarlanıyormuşçasına yalınayak etraflarında koşuyor. Yılanlar da böyledir, kızışma zamanı birbirlerine dolanır, döne sürtüne, yasyamuk bir çizgi çekerler toprağa. Sarmalandıklarında birini diğerinden ayırmak güçtür, hangi baş hangi kuyruğun belli değil. Birden sert bir sıçrayışla birbirlerinden ayrılıp hassas bir diş dokunuşuyla yeniden dolanırlar. Ne kadar kendilerinden geçmiş olurlarsa olsunlar bu dansın ahengini bozacak bir ses onlara topraktan geçen bir zonklamadır, çözülür, soğurlar. Bu yüzden kırlar, dik yamaçlar ve gediklerde iyilik vardır, ayak basılamayan ama gezinilebilen her yer gibi. Bu düşünceyle durup durup ardını kolluyordu Moy, hani yerin göğün, birbirine dolananların önüne durmuş olmasın diye.

Artık biliyordu ki geçirilecek bir şey değildi gün, yiyecek aramak ya da her ne içinse vakti geçirmek, kurmalı bir mekanizma gibi sarıldığın yönün tersine ancak yayınca ilerlemek, geri çekilip ilerlemek, çekilip ilerlemek, günden güne, gelecek diye yerinde saymak. Uykunun sabaha çıkmaktan öte imkânları o yayın eksenine sığmamış. Zaman, hareket ettiği durmayışından varsayılan gacur gucur bir dişli. Kimine göre onu kuran tanrının ta kendisi, kimine göre doğa. Üstünde yürüdüğü upuzun çizgi, yılanlarınkinden çok farklı, cansız bir çizgi, bu

yüzden enine de olsa dikine hissedilen, kesmek için bilenmiş. İştahı, sesi, neşeyi, otları, ağaçları, tüyleri, yolları, çatlakları, her şeyi. Oysa gün ne batıp çıkan ne bir bir eklenen ve ne de gün. Yılanların çizgisi işte böyle geniş ve kıvrık.

"Aklında ne var Hagrin?"
"Bir ağaç."
"Sözünü ettiğin bu ağaç nasıl bir ağaç?"
"Sözü edilemeyecek bir ağaç Moy. Dinle, yaklaştığımızı duyuyor musun?"
"Şimdi kulağıma bir şey çalındı ama sen söyleyince oldu, gerçek mi bilemem."
"Gerçek olmasa ne çıkar? Yokyerde gerçekten başka her şey var."

Şuri, gagasını oynatmadan vantrilok gibi ötüşmeye başladı, bir şey çevirir gibiydi. Bazı kuşlar bunu yapar, önce bir ağacın tepe dalına konup kısacık öterler, sonra da karşılık gelen sesi uzun uzun dinler, emin değillerse yine öter, dinler, öter ve sonunda göğüslerinin içinde o sesi döndürür dururlar. Bir karatavuğun çıvgın gibi çifçafladığı ya da bir baştankaranın ispinoz gibi çınladığı çok olur. Yabanın mukallidi boldur, bu ses taklidi midir, dilden dile konmak mı? Konduğu yere bir benekmişçesine yerleşenler ardından ona uğrayan her şeyi kocaman yansıtırlar, su aynaları gibi.

Şuri'nin gagası yumulu, göğsündeki o ağacın sesi. Belki konuşuyor belki ona dönüşüyor, Şuri olunmadan bilinmez.

"İnsanın her sese karşılık bin sözü var ha," dedi Hagrin.
Moy'un bakışları gitgide Şuri'den genişleyip dünyaya vardı.

"Yafta gibi mi?" diye sordu.
"Evet," dedi Hagrin. "Yafta gibi, yapışıp örten kat kat söz."

Şuri'nin mırıl mırıl çevirdiğini Moy çifter çifter duyuyordu ki duymaktan çok anımsamaktı bu. Çocukluğunda içindeki sesleri cızırtıyla yaktıklarında kulağında bir tıkanıklık oluşmuştu önce. Ne zaman istenmeyen bir ses duysa cızırtılı aletlerle babadiline lehimlenmişti, ta ki duyduklarını içe atmayı sökünceye dek. İçinde ses çevirme, kiminin karnında kiminin göğsünde bir nevi çalkantı. Artık öyle net duyuyor ki Moy, şüphesi kalmadı hiç. Hagrin olmasa, gözü kapalı yürüyüp bulabilir o ağacı.
Elleri ister istemez kulaklarına gitti, tepelerinde hissettiği sivriliğe bu kez şaşmadı. "Can geliyor," dedi kendi kendine, "can."

Ağacı görebilecekleri bir yere vardıklarında Hagrin, arkasına dönüp Şuri ve Moy'u kolladı, onları işaretiyle yavaşlattıktan sonra ufalarak bir çalının ardına ilişti. Ağaca görünmekten çekinir bir hâli vardı. Moy kafasını uzatıp bakınca diğer her şeyden farklı o ağacı gördü, kızıl dalları düğüm düğüm, yaprakları etli ve kocaman, meyveleri kara, tüylüydü. Ondan gelen bir fısıltı işitiliyordu. Hagrin'in dediği çıkıyordu yine, olmayan her şey burada. Şuri gagasını açmadan dinliyordu ağacı, çevirdiği onun sesiydi. Kanatlıların dünyada olmadığı eski bir çağdan geliyordu ağacın kökleri, o da ses toplayan varlıklardan biriydi. Bir ağaç kesilip rendelense bile toplamayı sürdürür. Bu yüzden ahşap eşyaların da canlı varlıklardan sayılması gerekir. Şuri yer bilgisini vaktiyle henüz sağ salim bir kuşken gagasını yonttuğu dallardan dinlediğiyle derlemişti. Kapatıldığı odadaki ahşap sandalyenin sessizliğini hiç unutmadı, toprağa karışan talaşın bile mırıldandığına şahitken bir

sandalye nasıl susar? Şuri'nin sesini göğsünde çevirdiği ağaç tuhaf meyvelerinden başka bir şeylerle de yüklü kesin. Ağacın fısıltısı Moy'a hece hece yerleşiyor, sonra da kelimelere çıkıyordu, Moy gözleri yaş içinde, bildiğini duyuyordu.
Aniden ağacın meyvelerinden biri dalından kopup bir bağırtıyla yere düştü. Hagrin, aynı anda yerinden sıçrayan Moy'u sarıp koynuna çekti. Islak toprak kokan elleriyle Moy'un ağzını örttü, göreceklerine sessiz kalamayacağını biliyordu. Toprağa düşen meyve, iç suyunu sıçratarak yarıldı, içinden simsiyah tenli incecik bir kadın saçıldı.
Moy'un sesi Hagrin'in elinin ayasını yakarak söndü. Yaşlar gözlerinin iç kıyısına biriktiğinden, olup biteni bulanıkça seyretti. Kadın kedi çevikliğiyle uzaklaşıp gözden kayboldu, sahiden kara bir kedi olup olmadığını kimse bilemeyecekti. Hagrin, Moy'u usulca serbest bıraktı. Ağaç hâlâ sesliyor, dolgun meyveleri artık Şuri ve Moy'a bambaşka görünüyordu.

Şuri vaktiyle daldığı sularda karmaşık deniz ağaçları, kabuklu su meyveleri, sarmaşıklar da görmüştü, gümüş meyveli dip çalıları da, ama böylesini hiç görmemişti. Kuruyup çürüyenlerin dirildiği böyle bir yer gerçekte var mıydı?

Moy da bir ağaca asılıp düşmüştü ya buraya, içinde Şuri'yi bulmuş, sesini tenini yeni baştan giyinmiş, Cice'ye dolanmıştı. Tırnakları birleşip kıvrılmış, sivrilip bambaşka bir biçim almıştı. Bilmiyor ki istese toprağı kazıverecek, lokmasını gömüp örtecek, kabuklardan bal sıyırıp çamurda Cice'ninki gibi izler bırakacak. Gölgesi değişmeyen ne çok, bir çubuğa bağlı dikine büyüyen, aralanan. Gelişigüzel büyümek yabanlara mahsus.
Hagrin, uçlarında kayakorukları yeşeren parmaklarıyla dönme vaktinin geldiğini işaret etti. Boyunu küçültüp Şuri'yi om-

zuna aldı, gözünü Moy'dan bir an olsun ayırmadan çömeldiği yerden doğrulup geri geri adımlamaya başladı. Moy orada daha uzun kalmak, daha çok bakmak, fazlasını görmek isteyecekti. Hagrin'den biraz yüz bulsa ağaca bir hikâye, meyveden çıkanlara da hayat biçerdi, dili buna çekimliydi çünkü.

Rüyasını anlatmaya kalkışan, uçabilen şeyleri tutup yere bastırır, söz ağızdan bir kere çıkmayagörsün. Söylediği gördüğü değil, oldurduğu o tarifsiz genişlikte salınanlardan çok uzak ama anlatmadan da duramaz. Moy, Hagrin'in üstündeki bakışlarıyla uyanıp ürpererek kendine geldi. Yoksa şüphe mi ediyordu? Oradan sesleri de duyamayacak denli uzaklaştıklarında Hagrin, taşların üstünden meyve kabuğuna benzer bir zar sıyırmaya koyuldu. O, sıyırdıklarını kucağında biriktirirken Moy sessizliği titrek bir soru cümlesiyle bozdu.
"Hagrin, olur ya Cice'yi bir daha göremezsen, ona ne oldu sanırsın?"

Hagrin avucunda biriktirdiği kabuklardan birini yuvarlayıp yanıtladı:
"Bir şey sanmam. Öyle böyle etraftadır."
Moy, yemeye uzanmadan üsteledi.
"Onu yutmuş olabileceğimi getirmez misin aklına, sormaz mısın hiç?"
"Niye yapayım bunu?"

Moy gözleri yaşlı geri geri adımlayıp ürkekçe mırıldandı.
"Ne zaman onu böyle uzunca göremesem aklıma bu soru düşüyor Hagrin. Ya onu yuttuysam? Ona sevgimden, iştahımdan, onunla ve o olmak isteğimden yapmışsam bunu."
"Aslına bakarsan Moy, gittikçe biraz daha Ciceli oluyorsun,

kızıl kızıl parlayan tüylerine bir bak, tependen bir şey uçunca ağzının açıldığını fark etmiş olmalısın, tam Cicece."

Moy ikna olamıyordu, kendinden duyduğu şüpheyi Hagrin'den de duysa rahatlayacaktı.
Hagrin omzunun üstünden bakıp Moy'un ayakucuna çöktü. Avucunu yine tat dolu açtı:
"Yemeyecek misin?"

Moy, böyle hazırlıksız, düzensiz karın doyurmanın yalınlığına bir türlü akıl erdiremiyordu. Dişlerinin kamaştığını düşünüp düşünüp utanıyordu. Bir bildiği vardı da ondan, unutamıyordu, bütün bir dağı yalasa, ağzını bir kaya boyu tuzla da doldursa, tüm içini de tükürse yine iflah olmaz sanıyordu kendini.

"Hadi!" dedi Hagrin. "Birinin olsun tadına bak, ben de sana her şeyi tane tane anlatayım."

Moy'un karnını sarıp sıkan kolları ağır ağır çözüldü, bir kez daha o cömert güzelim avucun içinden bir lokma seçti.

"O ağacı ilk duyduğumda vakit kaybetmeden peşine düştüm, çok geçmeden de onu sığ bir su birikintisinin ortasında buldum. O zaman gövdesi daha ince, dalları seyrekti, şimdiki kadar meyvesi de yoktu. Sulara girip yanına gittim, hatta gövdesine yaklaşıp ona dokundum, sonra bir merakla, biraz da şüpheyle üç beş meyvesinden birini tutup kopardım, koparmamla ağaç birdenbire sustu. Onu korkutmuştum. Aklıma gelen başıma gelmişti. Nasıl bir utanç duyduğumu anlatamam, kendimi bir avcı kadar zalim hissettim."
Moy'un ağzına mahcup bir eğri yürüdü, neredeyse dilindeki

maviliği solduracak güçteydi.

"Elimdeki meyveyi düşürüp yorgunluktan yıkılacağım kadar uzağa koşup saklandım. Günler geceler, yağmurlar, fırtınalar boyunca onun çığlığından başka bir şey duymadım. Suçum içimde çınlıyordu. Sonunda her şeyin pırıltıyla uyandığı güneşli bir gün dayanamayıp gidip ağaca neler olduğuna bakmaya cesaret ettim. Boyu görmeyeli iki misline çıkmış, dallarına adeta kan yürümüş de kızarmış fakat tek bir meyve dahi yüklenmemişti. Gidip suçlulukla önüne diz çöktüm, daha önce ondan duyduğum seslerle ona dönmeyi denedim ama ağzımı açsam da sesim çıkmıyordu. Ağacın küslüğü sesi içime tıkıyordu. Güneş çoktan batmıştı, ay görünür görünmez yüzleriyle tam karşımda belirdi, denizleri, dağları sapsarıydı. İki gözü de üstümdeydi, beni böylece bir keder aldı. Ağacın önünde büzülüp kalmıştım. Ayın ışığı yükseldikçe karnıma bir diken batıyordu. Ay büyüdü, sancım büyüdü, ay büyüdü, sancım büyüdü ve yüreğimden koptuğunu duyduğum bir şey apış aramdan duru bir su seliyle boşanıp düştü.
Mosmor bir çiçekti bu, taçyaprakları sivri uçlu, göbeğinde kapkara gölü olan tek bir çiçek. Tir tir titriyordum, kendimi tutamamış karnımdan çığlıklarla oradaki her şeyi uyandırmıştım, etrafı saran inanılmaz koku az sonra bunu zaten yapacaktı. Hepsi başıma toplandı. Hiçbir çiçeğinkine benzemeyen iğneli ve baş döndürücü bir kokuyla sarılıydım, aklımı başımdan alıyordu. Kendime geldiğimde ne üşüyor ne de utancımı hatırlıyordum. Ay batmış, etrafımdakiler çekilmiş, ortalık aydınlanmıştı. Sanki gece boyu şifalı yağlarla ovulmuştum, suçum hafifletilmişti. Kafamı kaldırıp ağaca bakınca o mosmor çiçeği dallarından birinde asılı gördüm. Mahcubiyetle yerden kalkıp oradan uzaklaştım. Sonra bir kez daha onu yoklamaya

gittim. Gördüğüm tüm dallarının meyveyle yüklü olduğuydu, öyle ki yere değin sarkmış. Bir daha da asla ona o denli yanaşmadım ve hiçbir şeye koparmak üzere uzanmadım, koparacaksam bile."

"Peki, o siyah kadın?" diye sordu Moy, şaşkınlığından sesi bir başka çıkmıştı.
"İlk zamanlar buraya yaralı bir vaşak getirmiştin, hatırlıyor musun?" dedi Hagrin.
"Evet, nasıl unuturum."
"O kadın ve daha pek çoğu senin gibi bir bir ağaçtan düşenler, birilerinin yuttum sandığı, kimselerden olmayan, defnedilmemişler."

Moy yine önünü yaştan göremezken yanaşıp işaretparmağının kenarıyla Hagrin'in burnundan şakağına doğru tüylerini okşamaya başladı. Hagrin gözlerini yumdu, toynaklarını altına toplayıp iyice kıvrıldı. Göze görünmeyeni yok sanmak yetişkinlerin işiydi, onlar yutup çıkardıklarına dönüp bakamazlar, içleri bulanır. Sevdiğine dişlerinin kamaşmasıyla karnın gurultusu asla aynı değil. Hayvanlar ve çocuklar ısıra ısıra sevişmeyi ne güzel becerir, et ete kaynamayı, salyalarıyla genişçe öpmeyi, sonra bayılıncaya dek gülüp yuvarlanmayı, kasıklarından çekilerek, yanarak ağızlarından başka başka doğurmayı. Moy Hagrin'i hayvan yordamıyla okşarken karnında deniz memelilerinin sesleri çalkalanıyordu, yaraya üflercesine.

Yerin göğün önüne çıkmaktan çekinmek, ayakların ağırlığını bilmekle mümkün. Moy'a ayakları her geçen gün daha ağır geliyor, o ağacı gördükten sonra daha da ağır. Olsa da yarısı yenmiş bir kanadı olsa, değmeden ezmeden hiç değilse bundan sonrasında ağırlığını vermeden yaşasa, Şuri gibi tüy hafifliğinde, Hagrin gibi duya duya, sarmaşıkça. İnsan, ardında bıraktığı iz hep daha derin, kalıcı olsun istiyor. İzini silmek istediklerini de yokluğa zorluyor. Bir çöp adaya dek uçan su kuşları gibi, göçerlerin etini sıyıran hep aynı yapay diken, sınırlar boyunca çekilmiş paslı bir kan sökücü.

Tüm bu olan biten, kuş bakışıyla, yer kavgası. Ölçülüp biçilmiş dünyaya, bir başka dünya sığmıyor. Durmadan kazıyorlar, kazdıkça açılan ne yer ne yuva, derin bir ayak izi. Kuş bakışıyla oyuk dünya, Yer'in rahmine ramak kala eti kemiğinden sıyrılmış.

Avcı, yanına bir mihmandar almadan vebaliyle karşılaşamayacağına, karşılaşsa da onu vuramayacağına, vursa da ondan nasiplenemeyeceğine inanır. Av mahallinin yöresinden, eskilerden el almış bir mahir çıkar, hayvanı avcıya uğratır. Bu kişi muhakkak ki adamdır. Büyüden, ruhtan öylesi uzak, yüzülmüş postların altında hangi hayvanın donuna girilecekse ona uygun bir hikâye bulup anlatır.
Avcıyla mihmandar arasındaki dil işaretlidir. Av hayvanından sanki o yokmuşçasına konuşurlar, adsız sansız. Hayva-

nın sözü duyacağından ve hikâyeyi dinleyeceğinden emin, kelimelerden bir kafes örerler. Hikâyesi olmayan av da olmaz. Ayılarınki müstehcen, geyiklerin uzundur hikâyeleri. Kuşlara uzaklardan, toynaklılara ateşten, tırnaklılara dağlardan hikâye biçilir. Koca koca adamların dilinden uzayan o yapay dikenler, yaklaşan hayvanı etinden yakalar.
Öldürmeyen bir tuzaktır dil dikeni, diri tutar, canlı kanlı.

Asil Derbentçi'nin kendini en tedirgin hissettiği yerdi mihmandar evleri. Ocağın, sofranın tam ortada kurulu olduğu bu evlerdeki yakınlığa, kokulara, her şeyin iç içe ve birlikte oluşuna katlanamazdı. Fakat bir Ovis gmelinii anatolica'nın ya da Cervus elaphus'un da başka türlü yakalanamayacağını bilirdi. Boğazına dizili çocukluğuyla, midesi ağzına gele gide mecburen bu hikâye anlatıcıların evinde çok defa yatmış ama hiç uykuya dalmamıştı. Gözünü kırpsa sanki süt ve et kokusu onu içine çekecek, yün döşeklerin ağırlığında nefesi kesilecek, bayağı bir şekilde ezilip yerinden olacaktı. Gördüğü bu hep aynı kâbus uzak avlara çıkmasına engel değildi. Herkes işini iyi yaptığında, bir Gazella gazella Derbentçi sofrasına taşınacak, balla tatlandırılıp adlı adınca var olacaktı. Bu yüzden Asil Derbentçi işini iyi yapanları severdi, evlerinde uyuyamasa bile.

Tabii sütle bebeğin aynı yerde uyuduğu bu orta odalara hayat denildiğinden habersizdi. Kendi evinde sofrayı mutfaktan en uzağa kurarken maksadı nasıl etten hayat koparmaksa, yemek boyu anlattığı hikâyeler de avındaki canı unutturacak bilgiyle donanmıştı.
Sofraya konulanlar ve oturanlarla av güdümünden ev düzenine geçiliyordu. Bu gürültüye muhtaç ritüel, sunağa damlayan kanı silmek için ağız şapırtılarıyla taçlandırılıyordu.

Moy bir gün herkes yemekteyken bağlarından çözülüp uçtuğunda, onun ardından Asil Derbentçi'nin ilk yaptığı yine böyle bir sofra kurdurmak olmuştu. Kilitli odanın kapısı çözüldü, Moy'un beyaz çerçeveli bir fotoğrafı burada, padalyaların arasında yerini aldı. O ağır çerçevede hep kocaman parlak gözlü bir çocuk olarak kalacaktı Moy, bütün ölüler gibi ve tıpkı bir padalya kadar sessiz. Bir başka çerçevede yeni doğmuşken Asil Derbentçi'nin kollarında, küçücük. Bütün aile fotoğraflarındaki gibi bir boy ölçüşme, bütün av fotoğraflarındaki gibi kanıt. Ellerin büyüklüğüyle bir ilgisi var tüm bunların, devrilen ağaçların, bütün ölü doğanların ve kıyılan hayvanların.

Moy'dan hep hasta bir çocuk olarak bahsettiler, içinden çıkan tuhaf seslerin yükünü daralmış ciğerleri yüklendi; zor soluk aldığından kelimelere hükmedemiyordu. Asil Derbentçi onu sofraya dahil etmek için bildiği her yolu denedi, bütün tedavileri. Olmayınca olmuyordu ve bu evde olmayanlar üzerine konuşulmazdı. Bütün hayvanların yalnız Latince adlarıyla anılması, ol denilince olmaları gibi. Öyleyse tabaktakinin bir kirazkuşu olduğunu ancak bir soysuz iddia edebilir, kimselerden olmayan biri, Moy gibi.

"Bu akşam izninizle kadehimi hayatını yitiren kızıma kaldırmak istiyorum, Derbentçiler olarak onu yaşatmak için her şeyi yaptık, sonuçta yeterliliği olmayan birini hayatta tutmanın imkânsızlığını gördük. Biliyorsunuz, akli durumu sarsıntılı bir çocuktu, zordu. Ölüm hepimizin doğası, onun için söyleyecek bir şey bulamıyorum. Yasımız daim, ancak bunu siz değerli dostlarımızla paylaşarak hafifleteceğiz. Ne büyük şeref ki bu büyük aile soframızda yine bir aradayız. Kalabalığımız bana kıvanç veriyor dostlarım. Şimdi lütfen tabaklarınızdaki

peçeteleri kaldırın ve bu gecenin onuruna sizler için usulünce hazırlattığım Hortulanus'ları çatal bıçak kullanmadan, ellerinizle tutup bir lokmada çiğneyin. Afiyet olsun!"

Moy poşetten yuvarlanıp çıktı, artık nefesi dar gelmiyor. Hava almaya alışık olmadığından içine dolanla genişleyip dip sarhoşluğuna tutuluyor. Suda soluk alacağına inanmayanlar nefes nefese yüzer, yuttukları havadan katıla katıla gülüp ağlarlar. Onları kendilerine getirmek için sudan çıkarıp bir kesekâğıdının içine nefes aldırıp verdirirler. Karaya çıkan boğulmaktan kurtulduğunu sanır, yüzebildiğini ebediyen unutur. Başka yerde olsa Moy'a çıldırmış derler ama bir yerde değilse gülüp ağlamak rahat, su yutmak hava yutmak serbest. Bu kadar çok nefesle ne yapılacağını bilmeyince hıçkırıp duruyor, ne iyi, burada hıçkırınca kimse de gülmüyor. Ondandır, dili mavi tüylü, kulakları tepeli, yüzü çizgili bir şey oldu çıktı, nefes nefese tepelere tırmanırken kolları bacak, aşağı yuvarlanırken saçları yele, suda solungaçlı, ağaçta yaprakları vantuzlu.

Hagrin onun ve Şuri'nin önüne köşeleri olmayan bir hayat seriyor, dikenleri ve diplerinde biten lezzetli otları, kuşlara iyi, insana fena tohumları gösteriyor. Moy yaprakların dilini, suyun huyunu ve bütün geçişleri bir bir tanıyor.
"Nihayet sesim oldu galiba Hagrin?"
"Evet Moy, daha neler neler oldu hem."
"Tam olarak bilemesem de senin tek bir dilde konuşmadığını anladım artık, karşındaki kim ya da neyse ona çevriliyorsun. Bu bir sesinin olmasından daha başka bir şey. İnsan içine çıksan seni büyücü sanırlar."

Hagrin koca bir kahkaha attı, "Biliyorum," dedi. "Benden hem korkar hem canıma okurlar ha."

Bütün o dilleri öğrenmek için ne yapması gerekmişti? Uzun zaman çok dinlemiş, az konuşmuş, ses alıp ses vermiş. İlk nasılmış?
Durakalan neredeyse hiçbir şey yok, en yavaşları Şuri, onun bile gri bir tepeliği, gözünün yeşilinde kırmızı bir benek, ısırılmış kanadında açılıp kapanan bir solungaç oluştu ama eksiği tümlenmedi, ötüşü, uçuşu da. Göğsünün içinde mırıldanan, yerden dala zıplayan, daha kara tüylü, daha az kederli bir kuş oldu çıktı. Moy ona sorular sormaktan vazgeçmiyordu, Şuri de susmaktan.

Her şey olurdu da Şuri bir insan gibi konuşmazdı. Kendinden öte hiçbir canlının diline meyletmeyen beşeri yeterince tecrübe etmişti. Bir ıslıkla yanaşır, el çırpar, dillerini damaklarına vura vura, avuçlarındaki yiyeceğe çağırırlardı. Buna biraz olsun karşılık görünce de şaşmaz dilleri bir anda çözülür, kelimeler uzun zamandır tıkılı kalmışçasına ağızlarından dökülüp saçılırdı. Çiçeklerle bile kendi dilinde konuşan bir tür, dikene, ayrığa yüz verir mi?

Yangında Şuri gibi uçamayan kuşlar arasında iki evcil karga da vardı. Daha yavruyken bir parça peynirle ve yine o kahrolası damak sesiyle çağrılmış, önce omuza, derken içeriye alıştırılmışlardı, dilleri uzadıkça tırnak makasıyla ucundan kesiliyor, gün boyu aynı kelimeleri duyup peynirle ödüllendiriliyorlardı. Konuşturmak için dil kesenin sözü, tuzaklı bir av iğnesiydi, ete bir kere girdi mi çıkmayan, geri çekildikçe cana yürüyen. Konuşan kuşlar ve bütün sözle okşanmışlar o zokayla yaşar.

Yaralı bir yabanılla bir evcil aynı acıyı duymaz, acı acı olsa da.

Av ve ruh peşindekilerin hayvanın yerine geçip onunla oymuş gibi karşılaşmaları, Hagrin'in dönedeğişimi gibi değil. Hayvana bir hikâye biçen ruhani şef, pusuya yatan avcı, elleriyle ağızlarını açа kapaya ya da esrircesine çığlıklarla, dışa vurdukları iç sesten öte, kurnaz yankı. Konuşan kargaların aksında ses yutup ses veren oburlar bunlar. Sonunda et var, göğün dokuzuncu katına çıkmak, melekle konuşup orta ağacın ötesinde ne olduğunu görmek ve dönüşte sırtına binilen hayvanın boğazını kesmek. Yankı kurbanın kesiğinde, bildiğini bilen için çığlık ancak taklit. Çaldığı davul, taktığı tüy, tenindeki ateş tırabzandaki peynir işte, damağına vurduğu dili az sonra sözü kabzasından çekip çıkaracak.

Hagrin varolmazdan evvel Ha ve Rin iki ayrı şeydi. Ha'nın kokusu Rin'in aklını uçurup yüreğini yalazlayarak geçti. Bir evdeydi, içeride çocuklar, adamlar, birbirine iliklenmiş odalar. Rin, kokuyu alır almaz, kimseye hiçbir şey söylemeden, kapıyı ardına kadar açık bırakıp yalınayak fırlamıştı evden. Ayıkladığı bezelyeler eteğinden yuvarlanıp yer genişliğince dağılmıştı. Akşam iniyormuş, dışarısı sismiş, önü uçurummuş, olsun, ayakları yanıyor, kalbi kulaklarında çarpıyordu. O koşarken cemre toprağa düştü düşecek, kuşlar çıkır fiyk çayırlara teğet. Gittiği yönde yüksek ve kucağı dipsiz bir dağ, dağın yamacından yükselen karayel, ağaçları dönüp duruyor, badem çiçekleri kucağına doluyordu, Rin'in düşekoştuğu yere.

Karanlık çökerken, sesler niye böyle yükselir?

Ayakları birbirine dolanarak, ağzı apaçık, havanın içinden sürtünerek geçerken Rin, içine akşam dolmuş, ayın çevresindeki buğu karnına konmuştu.
Peşine er geç düşecek, kime kaçtı neye vardı soracaklardı. İlk, şifalı otlara sordular, kâhin kuyulara bağırdılar, balığın gözüne, kuşların tüyüne baktılar, onu bulamadılar. Sonra gece körü yabalarla çalıları, ekinleri didik didik ettiler. Rin ne yerde ne gökteydi, sanki bir küçük lokma olmuş, ay da alıp onu yutmuştu. En sonunda sunakta göğsünü yardıkları kurbanın ciğerindeki benekte kendi yüzlerini görüp lanetleriyle bir başa kaldılar. Hiç yoktan üstelik.

Rin onu yerinden sıçratan Ha'nın tenine, uçurumun dibinde, dağın kara sıcak çukurunda varmıştı. Öyle bir düşmüş, düşerken üstünde başında ne var ne yoksa sıyırıp atmıştı. Kırılıp incinmeden, hızı azar azar kesilerek sonunda tüy gibi hafif, bir karanlığa bastı. Bir içte miydi, nefes nefese. Çıplaklığını biliyor ama korkmuyor, canı her yerinde atıyordu. Ne koşmaktan, ne düşmekten, karşısındaki hayvan mı yoksa dağın ta kendi mi bilmediği varlıktan.
Göğsünden bir lokma kor, öyle yakarak geçti ki artık duramazdı, kara uzun tüylerin içine başını gömerek bildiğini unutturan salkım saçak kokuya kendini kattı. Sesler kıvamlı sesler, sesler lâv dökümleri gibi birbirinin üstünde. Yerin karası göğün suyuyla çamur, çürüyen de yeşeren de burada. Karnındaki sancıya bastırmak için ondan bir et koparma isteği, açlıktan değil kana kana kabarsın diye iç suları.

Bir uyandı böğürtlen gözlü bir çalıya sarınmış, bir dahakinde avucunda yeşil tüylü taşlar, sonra hırıltıyla inip kalkan nemli bir kuytuda başı. Boğazında gitgide büyürken yuttuğu tüy

kozası, parmaklarının bir ete kaynadığını duydu. Kasıklarında sivri uçlu tomurcuklar yapış yapışken kolları dipte incecik bir köke dolaşık. Koyu yeşil yapraklı, toynakları çamurlu, nefesi gece ötüşlü, yüzü başka, dili başka ama yukarıdaki adı hâlâ Rin.

"Rin dağdan bir ses duydu, çıldırdı."
"Aydan sarkan buz canavarı Rin'i aldı götürdü."

Rin'in yok oluşu ağızlarda lanet, içte uçurum korkusu. Kimse kimseye demese de Rin kaybolduğundan beridir rüyada düşmek, dibe varmadan uyanmak iç içe uykuların belası. Demeye demeye Rin'den geriye yüzsüz burunsuz, ellerinin üstünde yürüyen, geceleri korkunç seslerle kapılarda gezinen, bacalardan zehir serpen bir *değişik* kaldı. Gören de vardı görmeyen de ama herkes duymuştu, Rin'di.

Yeri göğe dolayan gün sökümü vakti, dağın çukurunda durdu kaldı. Böyleyken yukarıdakiyle aşağıdaki bir. Onlar düğümken yollarına çıkan düşerken uyanır. O düğümken yol yarılır kimse kalmaz. Kimsenin kucağında derisini soyunan dipdiri bir Hagrin. Oradan sürünerek bir yere çıkacak, olmayan yere, yer olmayana.

Hagrin'den sonra çukurlu dağın civarında bir araba günlerce döndü durdu. Bir lokomotif gibi arkasına takılı çadırları iki katır sayesinde çekiyordu. Biri göz çevresi kızıl tüylerle mühürlü diğeri onun kara kuru kardeşi. Hokkabazları, cüzamlı, kambur, dev cüsseli, tek gözlü sihirbazları, babalarının kafese kapattığı doğuştan tuhafları, marifetli cambazları taşıyan tekerlekli bir sirk. Sahibi dünyadaki tüm köylerin, kasabaların diliyle konuşabilen bir dilbaz. Sirkin daha uzaklardan duyulan gıcırtısı, herkesi içeri kaçırıyor. Başka zaman olsa görmeye can atacakları bu sihirli kervanın bir lanetin üzerine gelişi olsa olsa bir başka lanet. Rin'i aramayı çoktan bırakmışlar, aksine korkuları dönecek olması. Sunaktaki kan kurumuş, kurbanın ciğeri içyağıyla yakılmış, yine de her benekte görünen hâlâ kendi yüzleri. İçeri alınmış çocuklar meraktan camlara yapışmış, buğudan önleri kapanmasın diye nefeslerini tutmuş bekliyorlar. Boş ve sessiz olan yalnızca sokaklar, kapı önleri değil, kendi etrafında dönüp duran sirk de meşksiz. Aradığı Ha, onun yokluğunda dolanıyor. Evvelden çınlaya hoplaya gelişini ta uzaktan duyurur, çığırtısı kapı altlarından sokulurdu. Katırlar yorgun, susuz ve bir tanıdık koku peşinde, gidip o çukurun başında durmaları bundan.

Ha'nın kokusu dağın karanlık çukurundan yükseliyor, bir çıradan ayrılmış is gibi uça uça gelip mühür gözlü katırın soluğuna yapışıp içine siniyor. Dünyanın koku alanları gittikçe azalırken etleri poşetleyenler artıyor. Aradıkları Ha, ne hayvan ne adam, ne akıllı ne deli, ne fani ne ilah. Bir kez kokusunu

alan onu asla unutmaz. Ha baştan ayağa binbir tür. Toynaklarıyla betonu çıtırdatıp yeşertir, kuyruğu kırlarda çiçektozlarını taşıyıp döller. Kederli ıslak gözleri, dudaklarının kenarında kavsi güzel birer yay vardır. Yüzündeki çiçek bozuğuyla yaşı muamma, çocukluğu ve ihtiyarlığı aynı izde gezinir. Bastığı, dokunduğu yere hayat getiren Ha, öldü sandıklarımızın bir bir dirileceğine kanıttır. Bu yüzden kokusu kıpırdatır.

Dilbaz bastonuyla altını yoklaya yoklaya çukurun kıyısına basarken sirkin teneke konteynerlerinin tekinde Ha'nın kayboluşuna ağlayan biri vardı, iniltisiyle çekirgeleri başına toplamıştı. Geceyi beklemeye yazgılı bir Akşın. Ha onun en iyi arkadaşıydı, çayırlardan, yamaçlardan sarı sıcak ışığı avuçlarına toplar, getirip ona içirirdi. Olacak şey değil ama Ha yapınca olurdu. Akşın yasaklı gün ışığını içerken, Ha ona dirilenlerden söz ederdi. Ha'nın yokluğu onun için bin yıllar sürecek bir soğuma. Etrafında ne varsa buz tutuyor ve kesin ki iç içe geçince aynı şey olunmuyor.

Ha'nın Rin'e karıştığı çukur tavında, rüzgârı soğurmuş, yağmuru doyuncaya içmiş kabarmış, tüm tohumların hafızası onda, yanık uçlu otların yeri geniş. Dilbaz kokunun farkında olsa da ne oraya inmeye gücü var ne de oradan çıkabileceğine inancı.

Ha'nın geleceği varsa gelir, Dilbaz biliyor. Her şeyin açtığı bir mevsimde kapısını örten bu yer ona uğursuz görünüyor. Çok zaman önce, hastalığın kırıp geçirdiği bir başka köyde yine böyle hissetmişti. Ölüler sokaklarda serilmiş yatıyor, kimse kimsesini almaya çıkmıyordu. Sirkin geçişi sırasında kapısını aralayan birkaç ev olmuştu, içeriden yüzü gözü bez-

lerle sarmalanmış birileri görünüp cansız bir bedeni sokağa yuvarlayıp gerisingeri dönmüşlerdi. Korkunun insana neler yapabileceğini ilk kez orada görmüştü Dilbaz ve yollar boyu çok dahasını. Savaşta yıkılmış kasabalar, işgal edilmiş yerleşimler, boşaltılmış mezralar, neşenin terki diyar ettiği nice yer ve zaman, hepsinin ortasında gıcırdayan bir sirk. Kederin yaşayanlara yaptığı bu şey, oradan geçen sirkin sihrini de söküp atıyordu.

Ne kara bir delikten görülebilen masmavi kuyruklu balığın, ne de bir akşının sırrıyla misafir edilecek, hurdaya çıkmış bir yük vagonu gibi katırların ardında yitip gidecekti sirk.

Ağaç dallarında genç kadınlar, işkence edilmiş cesetler, açlıktan ölmüş hayvanlar, çöp yığınları, camlara yaslı çocuklar ve küller. Dilbaz'ın sirki tüm bunlardan geçip giderken sağ çıkanları, aklını kaçıranları, yuvası bozulmuş hayvanları ve kovulanları bir bir toplayıp yoluna devam ediyordu.

Dilbaz'ın bir kuzgun, sincap ve iki yılanla çıktığı yolculuğu yeryüzünün en tuhaf sirkinin göçerliğine dönüşmüştü. Ha'ya gelince, o ne aklını kaçıranlardan, ne de yuvası bozulanlardandı. Dilbaz ona rastladığında bir kafesin içinde can çekişiyordu, alnında dikenli çalılardan örülmüş bir taç ve çenesinde bir kapanla.
Mahşeri bir kalabalık çevresine toplanmış, onun kanını içmeyi, etini bölüşmeyi bekliyordu. Dilbaz daha oraya yaklaşırken beraberindeki hayvanların kıpırdanışından anlamıştı, katırlar da kendiliğinden Ha'ya yürüyorlardı. Kalabalığı hafifçe aralayıp durduklarında Dilbaz meslek hayatının belki en akılsızca işini yaptığını bilerek kafesin önüne atılıverdi, tereddüt dahi

etmeden teklifini ilan etti. Onları hem bu canavardan kurtaracak hem de üstüne hatırı sayılır bir para ödeyecekti. Kabarmış bir iştahı kaçırmak zor, dişleri kamaşan topluluğun önünden lokmasını almak ısırılıp parçalanmayı da göze almak demek. Dilbaz bunu kim için yaptığını bile bilmiyordu, saf bir sezgiyle kendini o lokmanın üzerine kapanmış buldu.

Ha, işte böylece Dilbaz'ın en pahalı ve başına buyruk mucizesi olup çıkmıştı. Onu sonsuza dek tutamayacağını bilerek sandığından da uzun, yıllar süren bir yolu Ha'yla birlikte aldı Dilbaz. Aynı güçlü sezgiyle, bu koca dağın çukurundan dönecek bir Ha yok diyordu şimdi kendine. Onu bir daha göremeyeceğine emindi, katırların ve en çok da Akşın'ın hatırına o çukurun başında son bir gece daha geçirdi. Ertesi gün karanlık dağılmadan Akşın'ın konteynerine kilit vurup yola düştü. Katırların isteksiz adımları, artlarında ışıktan bir çığlığı sürükleyerek çözülüp uzaklaştı. Hayıt mevsimiydi, arıkuşları çoktan dönmüştü.

Hagrin ne zaman suya baksa kalbinde bir şey sızlıyor, Akşın olmalı bu. Birbirine dönüşen, birbirini dönüştüren şeyler zaman rotasından çıkar, samanyolu misali bir tozlu geçitten genişliğe varırlar. Zifiri karanlıkta parlamayacak çok az şey vardır, ışığa bakanlar bunu göremez. Akşın da dağın çukuruna inmiş olsaydı Hagrin'in belki yüzgeçleri olacak, ay doğunca sularda geceleyip diplerde uyuyacaktı. İnsanın aklı kendi yokluğunda olana bir türlü ermiyor. Ha, Rin, Moy, Şuri, bütün düşenler, ölü diye üstü örtülenler, hemen şuracıktaki karanlıkta apaçıklar. Karanlıkta kalanları günden, zamandan saymayan, kendi ölüsünden ne çok korkar. Derin çukurlara da gömse, etini kuşlara yem edip küllerini uzaya da saçsa bir rüzgârla tüm ölüleri geri savrulur. Hayata karşılık bir kap çiğ et ve bolca içyağı.

Cice bir görünüp bir kaybolur, olsun, Moy fazlasına da şahit. Gördüğü Cice mi kendisi mi şaştı. Bazen Hagrin ve Şuri'yi de bir sayıyor, bu karışıklığı çözmekle uğraşmıyor. Gözlerini karanlığa alıştırmakla meşgul. İyi ki kimsenin ismini, yüzünü hatırlamıyor artık, harflerin yalnızca görünümleri değil hacmi de yitti. Dili bu sayede kıvrık, tüylü, mavişin. Konuşmaya konuşmaya yankılamaktan sıyrıldı, bir ses gelip içine düşebiliyor kolayca, suda seken taş gibi. Taşın ayrı, suyun ayrı, suda taşın ayrı. Konuşmadıkça hatırlıyor Moy, otları, tohumları, tadı. Konuşmadığının ayırdında bile değil, sözü güzellikle unuttuğunun. Her şeyin hafızası var, unutmakla yitmeyen, tam tersi

kavuşulan bir yumuşakça, ne kafanın içinde ne ağzın. Uzaklaştıkça dirilen duru sessizlik.
Bu som hafızayla duymanın bir tekrardan ibaret oluşu nihayet son buluyor. Bir şeyi bir şeyden dolayı değil kendiliğinden, oluşuyla duymak. Hagrin daha en başında, nefesleri açılsın, içleri arınsın diye onları tuzdan bir yamaca götürmemiş miydi. Çok eskilerin ateş tutuşmadan ocağa serptiği tuz, taşların ve bütün gökcisimlerinin özü. Karanlığa sürtünüp sulara serpilirken yerden göğe hayat taşıyan, balıkta pul, kumda ışık. Onlar buna kötülük kovma derdi, tuzun damarı demelerle çatladı.

Otlar ilk karaya çıkışlarında önlerinde uçsuz bucaksız bir yer bulmuşlardı. Yürüdüler, sarıldılar, toprağı oyalayıp bir uçtan bir uca göçtüler. O güzelim boşlukta çok çok önceleri hava yoğunluğundan can verenler oldu. Sulardan çıkan içindeki suyu havaya karıp da birçok kez üfleyince yeryüzü nefesle dolmuş, bazı hayvanların ciğerini yakmıştı. Ayakta kalanlar birer ağaca dönüşerek dip sularını azar azar dışarı verdiler, bazısının dalları büküldü, uçlarında tomurcuklar patladı, çiçek açtı. Poleni uçup yere kondu, çiçekler yerde yürüdü. Kimisi tırnaklı toynaklı, kimisi köklü soğanlı oldu. Sonra zaten hepsi birbirine kondu, tatlar karıştı. Sudan çıkanlar suyun özünü hep taşıdı. Hagrin gibi, Cice gibi, Şuri ve Moy gibi. Fakat bilhassa sonuncusu, ölmeyi düşmekle bir tutan, ağaca tırmanıp atlayacakken tesadüfen mi yok oldu? Ellerinin ve ayaklarının bilgisiyle, suyun içinde çırpınırken nefesini nasıl tutacak? Otlar, ağaçlar, omurgalı, yumuşak tüm hayvanlar ve taşlarla bir olup suyu hatırlamak ama nasıl? Çizdiği çizgi bir felaketle sonsuza dek silinmezse, geriye dönüşte yakınına düşen kupkuru bir dil olacak. Suyu gemisiz, oltasız, iskelesiz, isimsiz nasıl bulacak? Zamanda geriye gitmek kendi üstüne basmadan çok zor.

İşte bu yüzden ne zamandır etrafta birileri, bir şeyler dolanıyor gibi. Kalabalık mı, gürültü mü, bilmiyor Moy. Böyle giderse ayakları yere basacak, yüzünü gözünü bilecek, nasılmış.
Hagrin de bu sesleri duyuyor mu, ya Şuri?
Olmayan bu yerde, ses dalgalarının ancak sürünerek sığacağı darlıkta bir yarık açıldığını sanıyor Moy. Bu yarıktan uzayan sesleri işittiğinden beri kendini bir yerde bildi. Şimdilik demeye dili varmıyor, Şuri'nin, Hagrin'in yüzünde bir ima aranıp duruyor. Duyduğu sesler, bütününden ayrılıp saçılarak bu yana geçmiş. Moy onları tanıyor, başını uyumak için otlara yasladığında sanki yarık genişleyerek daha çok ses geçiriyor, Moy da parçaları birbirine ekleyip bir yere varıyor. Dışarısı o yarık açıldığından, sesler sürünüp bu yana sokulduğundan ama en çok Moy onları dinlediğinden itibaren var. Sökülen neyse şimdi geri gelecek, Moy bir kapı ağzında rüzgârın döndürüp durduklarıyla sersemlemiş. Kulakları uzayıp sivrilince daha iyi duyuyor, duymasaydı iyi.
Ne vakittir uyku ağaçlardan üflenirdi içine, duyduklarından sonra uykusuzluk zamanı tutup başucuna bıraktı. Sesler bir var bir yok, tam unutacak duyuyor, hatırlayacakken çıt çıkmıyor.

Bir gece yine o yarıktan sokulan sese yakalandı. Hagrin ortalıkta görünmüyordu, Şuri ötedeki sekoyanın gövdesinde, iki dalın arasında tüylerini kabartmış uyuyordu. Ses, bazen boğularak çekiliyor, bazen Moy'un kulağının içinde çınlıyordu. Dev bir motor horulduyordu ve sinir uçlarına çarpıp duran sert bir lastik. Yatağı döşeği altından alınmış gibi yalınayaklarını üst üste basmış, titreyerek bekliyordu Moy. Nereye gitse peşinden gelecek sinsilikte, hangi delikten sokulduğu belirsiz, otların güle oynaya aştığı hayat boşluğunu emebilecek güçte bir gürültü.
Bazı sesler can suyudur, damlayıp düştüğü yerde pembe bir

kabartı, mağaraların iç duvarları gibi diridir. Ya da bir oyuna iştahlandırır, et ete, çiçeklerden bal emip yapraklardan düdük çalan, birbirinin ensesine üfleyip gıdıklayan, her şeyin her şey yerine geçebildiği duvarsız nice oyuna. Başka bazı sesler de, arkalarında zehirli bir kuyrukla dolaşır. Dokusu sert kabuklu, kokusuz, soğuk kuyruk, ses nereye uzansa oradan sürünür, zehrini geçirdiği neyse solar, kurur, o an değil ağır ağır belki bir ömür can çekişir. Sonra bu ses söze bürünür ve der:
"Seni öldürüyoruz ama yok olmuyorsun."

İnsanların etrafı çevrili vahşi parklar inşa ettiği bir yüzyılda, aslanlarla uyku pazarlanıyor. Sirklerden bir sonraki devir, Dilbaz'ın köşesine çekildiği, yolların iki katırın çekebileceğinden çok uzadığı, hızlanmış bir yeni zaman. Vahşi doğanın koynunda bir düşe iç çekiliyor. Bu doğa dille çevrelenen sınırlı bir şey. Ağaçların boyunu ölçen, yavru hayvanların altını bezleyen, sesleri kaydeden çatlak bir küre. Bazı kelimeler oldukları şeyden bir ses çarpılmasıyla ayrılıyor, şefkat de öyle.

Konuşarak zevklenen bir tür, didişmeyi yaşamak sanıyor.
Onun ağaçların çiçeklenişinden milyonlarca yıl sonraki çağında, kafeslere düşen çocuklar haberlerde. Mezbaha yolunda devrilen kamyondan kaçan hayvan süpermarkete sığınıyor. Kaygan yüzeylerin çağı bu. Kuşbakışıyla katledilen, etleri paramparça, beş para etmeyen, acı hayvanların çağı. Kafesine düşen çocuktan sorumlu tutulan gorillerin zamanı. Barınaklarda uyutulanların, mevsimsiz göçenlerin, bir kürdanın sivri ucuyla dişlerin arasından sökülen artıkların saati.

Böylesi yüklü ve sıkış tepişken bir şeyleri ezmeden yere basmak ne mümkün! Pencere önlerine, kapı üstlerine sivri uçlu teller diziyorlar kuşlar konmasın diye, her yere pisliyorlar çünkü. Arılara pay ayıran balcılar, yeşil dostu uçuş şirketleri, geri dönüşüm harikası gelişmiş ülkeler, nefes aldıran bahçeler, kuşyemleri, süs havuzları, evcil hayvan mağazaları.

Elleri pürüzsüz, cıyır cıyır temiz insanlar var bu dünyada, uygar insanlar, vergisinin yarıdan çoğuyla ordusunu besleyen dürüst vatandaşlar, kurtarıcılar... O ellerle asla bir şeye dönüşmeyecek olanlar, göz önündeki avcının, kasabın kan kokan elleri. Onlar hiç değilse bir keskiye dönüşüyorlar, kendi kendini bileyen.
Eti çatala iten bıçak, gırtlağa dayanandan türememiş gibi yapılıyor, zira o dile değmez. Herkesin bir sınırı var, hayatın değil. Kelimeler ağızdan çıkar çıkmaz kuruyup donan güçlü bir harç, sınırını bunlarla ören gürültü, ses geçirmez duvarının çivilerini lafla çakıyor.

Moy açılan yarıktan sızan gürültüyü duyunca başka bir şey işitmez oldu, bulutların gökyüzüne süründüğünü duyan da oydu, yaprağın ısırılışını, Hagrin'in köklerini, Şuri'nin göğsünde yanıp duran ateşi de. Belki de içindeki tuz çözeldi, dahası gerek. Kendini gürültüden bilmek fena, korktuğu başına gelirse asılacak ağacı, düşeceği boşluğu bir kez daha bulamaz.

Herkesin bildiği hikâyeler çizgilerini kusursuzca gizler, çok sevilir, dilden dile, dünyayla bir döne döne yerin göğün önüne çıkarlar. Gece gündüze, yer göğe, insan hayvana karışmasın diye çektiği çizgiler sesin boğazını sıkar. Ölüsünü gömmeyi kargadan öğrenen öbürünü soysuzlukla karalar. Leş yiyenin gagasıyla açtığı çukur, insanın dilini ısırıp da koyduğu ayraç. Yerini şaşırmamak için eğilip o çukura bakmaz, birbirine karışanları görmez. Yemeğine çukur açana hayvan, ölüsüne çukur açana insan der. Kendini bilen beşer, kimin ölü kimin diri olduğunu şaşırır, mezarların başında nöbet tutar, ölüleri rehin alır, ekmek yerine ceset gömer.

Alıştırılmışlar gevşek tasmalarıyla serbestçe gezinirler. Tırmandıkça daralan yerde, tam bu zamanda, sırtını sivri uca yaslayıp etrafı dört dönebilirler. Baştan sona bütün ad verilmişlerin yükselttiği bir ziggurattır bu. Yerle göğün önüne çıkan bir başka hikâye, ağırlığınca yere basan, hem öyle bir basmak ki diğer uçta sarsıntılara yol açmakta. Adsızların ürküp kaçıştığı yapay bir deprem. Moy bunu duyuyor işte, bundan korkuyor. "Hagrin," dedi, "yoksa artık bir yerde miyiz? O kadar yakından duyuyorum ki, buraya gelecekler diye kalbim sıkışıyor, ne yemişlerden tat alıyorum, ne de oyundan."

Hagrin, olduğu yerde çömelip kulağını toprağa dayadı, avuçları yeri yokluyordu. "Demek sen de duyuyorsun!" dedi, solgundu.
Moy, Hagrin'i şimdi tüyleri ıslanmış, omuzları çökmüş, ihtiyar bir samur gibi görüyordu, buradaki bütün ağaçları o emzirmiş gibi. Postunun yer yer açılmış boşluklarında derisi bir ağaç gövdesi.

"Buraya gelirlerse hepimizi, her şeyi yutarlar Hagrin."

Duyduğunun duyulduğunu bilince Moy'un korkusu ağzına vardı. Bu korku içine girince kim bilir neye dönüştü, bunu Hagrin'e soramaz. Bir kez daha görüp duyduklarıyla felaketi başlatacağından emin. Moy dilindeki dünya tozuyla yokyere bir yarık açıyor, sesleri kurgulayıp düştüğü boşluğa dolduruyor. Bir kere bilip saçılan parçaları bir an olsun görünce unutmak da mümkün değil. Adları unutsa kokuları duruyor, yüzleri silinse sesleri tanıyor.

O günün sonunda, yarıktan bu yana gün de var artık, sayılı gün. Şuri'nin kabukların arasına saklandığını görüyor Moy. O da duyuyor işte, asla bir insan gibi konuşmayacak olan Şuri, eksilen kanadıyla kuşluktan çıkmayan, kuzgunların kesik dilini hatırlayan, tuzla sağalmış Şuri. Hagrin'in gözünün karası Şuri, insana karışmamak için gagasını kör eden kara kuş.

"Gidip ağacı yoklamalı, bu sarsıntı ona ne yaptı bakmalı."

Hagrin'in sesi içindeki şüphede kırılıyor. O da bilmiyorsa kim bilecek?

Asil Derbentçi soylu bir avcı, gurme bir bilici değil de bedenini aşıboyalarıyla bezemiş bir çıplakgezen olsaydı elinde dürbünlü bir av tüfeği taşımazdı. Karnını doyurmak için bir gün boyunca koşar, yorulan hayvanın etini ödünç alırdı. Onu yenmez, kesmez, sadece yerdi. Bir hayvan olarak yerdi, büsbütün hâlini unutmadan, her lokmayı sindirerek, azar azar ona dönüşerek. Yuttuğu hayvanı sessizliğe, yutamadıklarını konuşmaya boğmadan. Sonrasında birbirini yiyen diğer tüm hayvanlar gibi bir devamlılığı sürdürebilseydi eğer.

Soylu ataları onun doğumundan yüzyıllar önce azmedip yollara düştüler, okyanusları, savanları aştılar. Az kelime ve çok sesle yaşayan topluluklarla karşılaştılar. Onları ilkin uzaktan gözlediler, çünkü gemileri ve dürbünleri vardı. Karaya çıkıp yerlilere misafir oldular, hem ağırlanan hem de ev sahibiydiler. Beyaz tenlerinden ve tok nefeslerinden sulara ve diğer canlılara türlü hastalıklar bulaştı. Her şeyi durmadan taşıdılar, gemileri hayvan ve tohumlarla yüklüydü. Anakaraya ayak basınca alıkoyduklarını açık kafeslere geçirdiler. Göğe bakan kafesler krallara adandı. Gemiler suları yarıp da geçiyordu, bunu bağırarak gidip geldiler. Başka başka hayvanlar, mahluklar da taşındı. Sakallı kadınlar, fil derili dev cüsseli adamlar. Onlara iki kelimelik adlar verdiler ve bu adları kafeslerin girişine büyük harflerle yazdılar. Çocuklar bu acayip şeylere bayıldılar, keşke eve de götürebilselerdi, götürdüler, hizmetçi, bahçıvan, aşçı, dadı olarak. Gerçeğine tıpatıp benzeyen oyuncak hay-

vanları da oldu. Ölü doğan buzağıların derisinden yumuşacık uyku arkadaşları. Uzakların ilk kez tadılan bir meyve gibi suları akıtılarak dişlendiği bu zamanda, doğuştan ölüler meğer ne çoktu. Hayvan, tohum, deri, yağ ve köle hepsi bir gemide, dilleri birbirine karışık. Suda yüzüyor ıslanmıyor, yaşıyor nefes almıyor, görünseler de var olmuyorlardı. İçlerinden biri de dev bir dişsiz balinaydı, derisi bozarmış, gözleri tüyü tozu topluyordu, susuzluğu yapış yapıştı. Dilbazların sirk alayında en sondaki vagonda renk değiştiren sürüngenlerle gezdirilen, kalın derisi içre çürüyen, kokusu duyulunca ufak ufak dilimlenen, pazar yerlerinde pay edilen bir büyük memeli. Yene bakıla dev vagonda yek göz kalıncaya dek didiklendi. Son ziyaretçisi onda kendini görendi, tiksintiyle çekilip Dilbaz'dan parasını geri istedi, çürük göz bir meydanda bütün diğer dağınıklığın ortasına öylece terk edildi.

Bütün bunların bilgisiyle Asil Derbentçi, başlangıçta elleri bedenine harflerle sonradan çakılmış, tahta oyuncaklar misali bir oğlan çocuğuydu, eklemlerinden konuşan eyleyen, ağacından habersiz biri, çoğu gibi. Gıcırtıyla, gürültüyle elleri zaman içinde bütününe kaynayınca, takıp takıştırılmış toy organları yerine oturup sesini bükmüştü. Adam olmaktı bu, büyümekti, söyleyen bir ete bürünmek.

İlk avı bir kuştu, "Sturnus vulgaris". Kurşun içine saplandığı an kuş bir sözcük bağırdı. Asil Derbentçi onu duydu fakat ne dediğini anlamadı. Çok defa o anı rüyasında tekrar tekrar yaşadı, ses değil bir sözcüktü, vurulup sönmüş kuş ayaklarının dibine düşerken gagasından yankılanan o şey göğe dağıldı. Siyah tüyleri erguvani pullarla bezeliydi kuşun, pırıltısı ince bir kan yoluyla bölündü.

Mihmandarın malum kuş diye çağırdığı sığırcığın tüylerini evin her işine koşan Mayram yoldu, kuşun eti Derbentçi ocağında yumuşayıncaya dek pişirildi. Kara parıl kuştan geriye kalan bir lokma et, o akşam sofranın ortasında açılmış özenli boşluğa pirinç bir tepside yerleşti. Asil Derbentçi, misafirleri Sturnus hakkında bildikleriyle büyüleyip ardından yemek faslına geçildiğinde, duyamadığı o son sözcüğü, çatalına düşen paya dolayıp yuttu. İlk av için fena sayılmazdı, sası ama pulları dişe gelir.

Hagrin, Moy ve Şuri peşlerinde bir şey olmaksızın ağacın yanına bir solukta vardılar, vardılar da bu o ağaç mıydı yoksa hasta düşmüş kürklü bir hayvan mı? Devrilmiş yatıyor, göğsü hırıltıyla inip kalkıyordu. Etrafında geniş bir çamur halkası, üzerinde uçuşan bataklık sinekleri. Dalları iltihaplanmış bir yara kabuğu gibi gövdesine seriliydi, meyvelerinin içi geçmiş, kararmıştı. Moy göbeğinden ağzına yürüyen sancıyla çömeldi. Eğer bütün hissedişi orasından olsa, göbeğinden kuyruğuna dek gelen yerinden duysaydı bir bitki olacaktı. Oysa o kulaklarıyla dahi değil bilgisiyle duyuyordu, unutamadığıyla, nereye gitse beraberinde götüreceği bilinciyle, açık gözleriyle.

Şuri de Moy'la aynı yerden geldiğinden, dinlediği onca hikâyeden içkin, duyduğu kokudan kaçınmak için kafasını bükülmüş teleğinin arasına gizledi.
Yer durup durup sarsılıyor, bir sızı ayaklarının altını tırmalayıp geçiyordu. Yarıktan duyulan ses sanki çarpıp sekecek bir duvar bulmuş da yankılanıyordu şimdi.
Hagrin, çıplak ayaklarıyla çamura batmış, elleriyle kulaklarını sıkıca örtmüştü, devrilmiş ağacın kıyısında dertoptu. Etine kaynadığı Rin'in şüphesi ve yer görgüsüyle yarıktan sokulanı duyuyordu.
Duydukça tüyleri dökülmeye, toynakları kaşınmaya, sırtından kuyruksokumuna sancımaya başladı. Gözünü yumdu, önünden kuş sürüleri kanatlanıp kalktı, beriden bir kök sarılıp onun sarmaşık uçlarına bağlandı. Birden bir utancı hatırladı,

hem kendine hem de hepsine dönüp avazı çıktığınca haykırdı, "Nedir bu olan? Burayı bir yer sanıyoruz, bakın, bakın hele!" Parmaklarıyla çevredeki her şeyi toplarcasına gösterdi.
"Ne duymuşsak onu görmüşüz ama nasıl şaşmayız, zaman bu!"
Koşmaya, ayakları kayarak düşe kalka etrafı dolanmaya çıktı.
"Hangimiz kurduk onu, kuyruğunu nasıl da dişine taktık? O etini tırtıklasın da biz seyredelim ha!"

Hagrin seyretmedi, hatırlıyordu, bu başına çok kereler gelmiş, çamuru defalarca donup çözünmüş, birinde kabukları, diğerinde taçyaprakları, kursağı ya da sürüngen pullarıyla dönüşerek hayatta kalmıştı.
Moy, Hagrin'in sözlerinde kendini duydu, karnını yokladı, midesinin üzerinde elleriyle gezindi, ağrıdan öte bir şey bulamadı. Cice neredeydi?

Ağaçtan gelen ölüm kokusunu var gücüyle içine çekti Hagrin, ona yanaştı, devrilmiş yatan gövdesinin yanına uzanıp onu kucakladı, her yeri ağacın yaralarından akan iltihaba bulandı, eli yüzü balçıkla ağırlaştı. Moy onu dişleri birbirine vurarak izliyordu, o kadar çok üşüyordu ki gidip ağacın ve Hagrin'in arasına girip kıvrılmayı istese de korkusundan bunu yapamıyordu. O sırada ötedeki çalılardan bir hışırtı duyuldu, biri oraya geliyordu, Şuri ve Moy tedirginlikle o yöne döndüler. Çalıların içinden rengârenk kısa tüylü, başında küçük bir boynuzu, ağzından aşağıya uzayan iki sivri dişi olan bir hayvan göründü. Onlara yaklaştıkça bunun bir munçak olduğu anlaşıldı. Çok yakınlarında durup havlayınca tanıdılar, Cice'ydi. Renginin bunca karışmasına, orman kuşları gibi donandığı çarpıcı ışığa şaşırıp kaldılar. Cice, yuvarlana yuvarlana etrafla-

rında dört dönmeye, havlayıp ciyaklayıp oyuncul sesler çıkarmaya davranınca Şuri'nin büzüşen kanatları ağır ağır çözüldü. Bu çürümenin, hastalığın ortasında Cice'nin oyun iştahı neyin nesi bir çağrı?

Moy, ellerinin hâlâ midesinin üstünde olduğunu fark edince irkildi, içindeki boşluğa mı sevinsin, yokladığından mı utansın? Sevinci ağır basınca ilk karşılaşmalarındaki gibi gidip Cice'yi ağzından öptü. Cice de dişlerini sakınarak Moy'un çenesini ağzına geçirdi. Daha az evvel korkudan tir tir titreyen Moy, heyecandan alev alev yanıyordu. Onlar yuvarlanarak koşarken Şuri de kanatlarını eksiğiyle döküğüyle iki yana açmıştı yine. Güneş yoktu, gece değildi, buz mavisi bir ışık üzerlerine huzme huzme düşüyordu. Soluğu is kokan harlı bir esinti başladı. Cice Moy'u peşinden bir suya sürükledi. Ne yarığın seslerini ne yerin sallantısını duyuyordu Moy. Koşmaktan, oynamaktan, Cice'yle birbirine dolaşmaktan bir yerde mi, boşlukta mı, unuttu. Suyun etrafında bir tur attılar, Moy Cice'nin bir an uzanıp havayı kokladığını gördü, sonra da onu kaybetti. Cice yine yok olmuştu, ağaçların arasına mı karıştı, bir çukura mı saklandı derken Moy yanıbaşındakinin bir göl olduğunun farkına vardı. Cice belki de göle dalmıştı, bunca zaman dipte nasıl nefes alacak? Merakı Moy'u göle çekti, kenarına tutunup ona iyice eğildi. Su donmuş kalmıştı, ne yüzeyinde ne dibinde en ufak bir halkalanma, kıpırtı yok. Göğün buz mavi ışığı da vurunca, dünyayı dışından seyrettiğini sandı Moy. Cice'yi görürüm umuduyla bir daha eğildi baktı, bu kez içine baktığının bir göz olduğunu anladı. Bir hayvanın göz kenarındaydı. Onun gözüne bakarken o gözden dünyaya da bakıyordu. Başını göğe çevirdi gördüğü değişmedi, yere çevirdi aynıydı. Demek ki gözün içindeydi, yürümeli mi, yüzmeli mi, belki de

öylece durmalı. Önünden nihayet bir şey geçti, gördüğüne inanmadı. Düştü, düştü, gözden aşağı sonsuzca düştü, uçmaya yeltenmeden, kanadını bilmeden.

O düşerken Hagrin de bir göze bakıyordu, hasta ağacın çürüyen ağrılı gözüne. Hemhâl olduğu canlının iç kokusunu alıyordu ve uzaklardan taşınan isinkini de. Şimdi bir uzak varsa olduğu bir yer de oldu. Buna nasıl yol verdi de bir anda her şey ölüme çevrildi. Bütün tüylerini bu kederle dökmüştü Hagrin, gidip bir şifa aramaya gücü dermanı kalmadı, ağzında öyle acı bir tat.
"Çok konuştum ah, hep konuştum ha!" dedi, sustu.

Gözden çıkıp etrafına bakındı Hagrin, buz mavisi ışıktan öte bir şey göremedi. İç çekerek ağacın gözüne döndü, işte orada, yaşaran yerinde, yüzen bir ışık seçti ay gibi. Yüreği parçalanacakmışçasına çarpıyordu, ışığı gözünden kaçırmadan biçimine bir varsa. Daha iyi görmek için tek gözünü yumdu, diğerini yaşlı göze iyice dayadı, ışık oldu balık, akşın bir balık, parlak derisi kara sularda parlayan eski bir arkadaş. Nasıl neşeli, nasıl devingen, bir gözün yaşında üstelik.

Şuri ağından kurtulur kurtulmaz başını göğe çevirdi, ayı aradı. Onun yüzündeki yarayı merak ediyordu, ne kadar büyümüşse büyümüş çekinmeden bakacak. Göğü görse ayı da görür ama başını nereye çevirse o buzul ışık. Etrafını döndü dolandı, göremeyince bir de gözlerini kapattı, ışık bir adım bile çekilmedi. Demek gözünün içindeydi. Ağını savurup attığı anda göğün gözüne kaçması niye? Duyduğu bir hikâyeyi anımsadı. Meğer bunca geniş miydi ayın yüzü, yarası denizlerin, bütün dağların fosili. Öyleyse kim kimin gözünden bakıyor? Şuri bil-

meden, görmeden baktı, baktı, sonsuzca baktı, bakarken ayın bütün yarasından geçti, diplere, su ormanlarına çekildiğini duymadan, yeşerdiğini bilmeden baktı.
O hikâyeyi değil hikâye onu hatırladı, ağından sıyrılan Şuri'yi, çürüyenlerden türemiş kara suların canını.

76. sayfadaki italik cümle James G. Frazer'dan alınmıştır:
Altın Dal II, çev. Mehmet H. Doğan,
Payel Yayınevi, İstanbul 1992, s. 113.

İlk romanı *Ahraz*'la dikkatleri üzerine toplayan Deniz Gezgin'den, ağırlığını vermeden yaşamayı, göze görünmeyenlerin bolluk saçan varlığını, yabanıl sesi duyuran bir roman: Sırtına yük olduğumuz hayvanın gözünden eğilip dünyayla yüzleşme çağrısı.

Sesleri duydu diye av sofrasından kovulan Moy, kanadını bir ağızdan güç bela kurtaran Şuri ve her şeyden bir şey toynaklı sarmaşık Hagrin'le yokyere bir yolculuk.

Bir tuz metin: İçimize sinen beşeri sökmek için.

ISBN: 978-975-570-875-1
9 789755 708751

12 TL

selyayincilik selyayin selyayincilik
www.selyayincilik.com